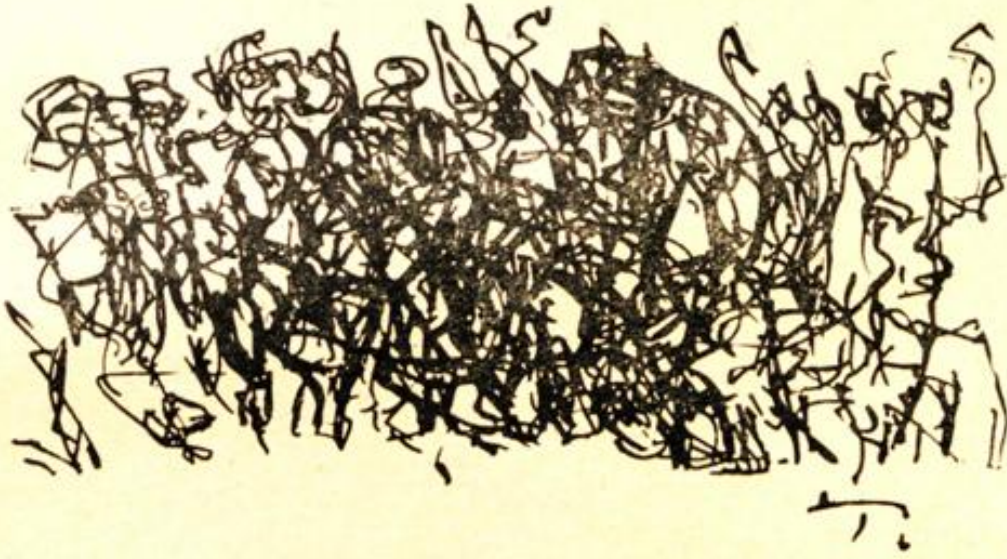

güney

AYLIK SANAT DERGİSİ

Desen : TIRAJE

ETEM OLGUNIL — HALİM UĞURLU — SAMİM KOCAGÖZ — ŞAHİN CANDIR — METİN ELOĞLU — BEHİÇ DUYGULU — Dr. SEDAT PINAR — ATIF ÖZBİLEN — ÜMİT YAŞAR — AŞIK VEYSEL — MUZAFFER ARABUL — REMZİ İNANÇ — M. Marleau-Ponty - NUR TÜRETKEN — OĞUZ SAMİ SEZEN — MEHMET SALİHOĞLU — CELÂL ARABACIOĞLU — ENGIN UĞURLU — CELÂL ÇUMRALI — ÖMER ULUÇ — HÜSNÜ ZÜBER — JAK ŞALOM — M. AGÂH ÖNEN — AVRAM VENTURA — YAPRAK ÇATIKKAŞ — MAHIR ERSİN GERMEÇ — ERHAN TIĞLI — M. NİYAZI BAYSAN — İSMET YERGIN — TAYYİBE KARAGÖZ — ERTUĞRUL OĞUZ — SEMİRAY A. EKBERZADE — BAYRAM İBRAHİM ROGOVALI

güney güney güney güney güney güney

SAYI : 43

NİSAN 1971

250 Krş.

KİTAPLAR *Etem Olgunil* DERGİLER

**MAU MAU / Şiirler / Ercü-
mend BEHZAD / Yücel Yayın-
ları / 94 Sf. 600 Krş. / 1970,
İST.**

1931'de yayınladığı ilk şiir betiği S.O.S.'le tezce ün salan şair, o dönemde yepyeni sayılabilecek şiirsel tutumunu, her yeni betiğiyle tazeleyip geliştiren, günümüze değin başarıyla sürdürdü. Aynı kuşağın gözde şairleri zamanla durdular, tükendiler, caydılar bu güzelim tutkudan; inanca, dirençle sürdürenlerden iki geliyor şu kez belleğimize: Hasan İzzettin Dinamo ve Ercümen Behzad Lâv., İkisi de "insancıl" lığın şiiri yazınımızda oluşturmak için hiç aralıksız didindiler. Ercümen Behzad'ın genel tutumu daha bir "avrupai"ydi denebilir; sürrealizm'i, fütürizm'i, kübizm'i denedi öncelikle.. Son yapıtlarında ise, daha yalın, daha seçven bir dokuya sese, yapıya yöneldiğini görüyoruz. Moda akımların ötesinde, şiirsel bildirisini gündünden tümlüyor. Bu yenilenmiş betiğinde de çağdaşça bir destan peşinde: Uyuyan Afrika halklarının somut, tinsel, acılı yaşam öykülerini işliyor, evrenselliğe yatkın bir açıdan. Kısalık, uzunlu şiirler bölümlenmiş, ama yine de tümünü peşpeşe okuyunca, o destanımsı sağlamlığı, yoğunluğu seziveriyorunuz.

EDEBİYATIMIZDA İSİMLER SÖZLÜĞÜ / Behçet NECATİGİL / Varlık Yayınları / 6. Baskı / 410 Sf. 15 TL. / 1970, İST.

Necatigil'in uzun, titiz bir çalışma ürünü olan bu çok yararlı yapıt, ilk kez 1960 yılında yayınladığında, 250 sayfaya sığmıştı ve ölü-diri 400 yazarımızın genel özelliklerini, yapıtlar dizisini tanıyordu. Aradan geçen 10 yıl içinde, sayın Necatigil bu çabasını tavsatmayıp özenle sürdürmüştü; 680'e erdirmiş tanıtmak gereğini duyduğu yazarları, sanatçıları. Sanımızca bu betik, öte yıllarda daha genişleyecek nitelikte; diyelim 1980'de 100'e yakını ad daha yer alabilir hazırlayıcının saçımında. Ne ki, Necatigil'in bu zor boyutlu uğraşında e-

Anadolu Aesi

*Anlarsam ben şimdi anlarım güneşin kaçta bölündüğünü
Suyun kaç kaba aktardığını yalnız bir gecede
İnsan bir renkse görür zamanla örtüldüğünü
Ama durmaz çalkantısı alevli bir düşüncede*

*Durup bakmaktan bellidir vurgunluğum yol almış gemilere
Ki sayısız limanların ağırsıdır durmadan biriktirdiği
Düşlerdir gördüğümüz salkım saçak şu evrende
İzidir büyüten bozkırı yalnızlığım
Uzar ömrü sevincin bir dal yeşermesinde*

*Yalnızlıktır tutup geren iki ucundan zamanı
Mıhlayan gökyüzünün ve dağların arkasına
Oyan belirsiz bir yerimizi su uyanmadan
Karıştıran gözlerimizde biriken buğu sancısına*

*Hep yavaş bildim ve yavaş anladım insan sözlerini
Çöz imliklerimi ve beni bir sonrasızlığa sal
Açık tut bir ışıklı gelecekte yansıyan gözlerimi
Ey dönüp dönüp geri gelen ve bende konaklayan masal*

Halim Uğurlu

TRT şiir yarışmasında başarı ödülü almıştır.

pey çok ve önemli - yanlışlar, noksanlıklar, sürçmeler bulan betik, yazar uzmanlarımız da var; belgesel değinilerinden ötürü şuracıkta salt Türker Acaroğlu'nu analım. Yeni Edebiyat'ın mart sayısındaki eleştirisinde, özellikle şu kanıtları veriyor Acaroğlu: a) Necatigil, 6. basımı yapılan böylesine bir "ciddi" araştırma, tanıtma, duurma yapıtında, hâlâ, 20'yi aşkın, unutulmaması gereken yazarlarımızı iska geçmekte diremiştir; b) Türk uyruğundan olan her kişinin ille de "türkçe" soyadı kullanması koşuluna, zorunluluğuna karşın, derleyici, genel dizide bu yöntemi uygulamamış, arapça, farsça baba adlarını ilgili yazarları bildiği halde - soyadı gibisine anmakta bir sakınca görmemiştir. Örnek; Suat Derviş'in soyadı BARANER'dir; Oktay Rifat'ınki HOROZCU, Nâzım Hikmet'in ki RAN, v.b.; c) Yazarların geçmiş yıllarda yayınlanmış betiklerinin basılış tarihlerinde pekçok yanlış var

dır; görevlerinin yersel ve tarihsel belirtişinde de.; d) Söz konusu edilen kimi yazarların ilginç betikleri hiç anılmamıştır... Neyse, bizim bu gibi bir uzmanlık işinde kesin savunmaları, açıklamaları yine kendilerinden beklememiz en doğrusu. Şöyle diyor sayın Acaroğlu, yapıtının bitiminde: "Sonuç olarak, iyi bir kütüphaneci ya da bibliyografyacı tarafından denetlenmedikçe, bu kitabın yeniden basılması doğru olmaz kanısındayız."

ANNE / Roman / Mario PUZO / Çeviren: Özyay SÜSOY / Altın Kitaplar / 387 Sf. 15 TL. / 1970, İST.

Bu çağdaş İtalyan yazarını E Yayınları arasında çıkan BABA romanından da tanıyoruz. Gerçekçi bir anlatım düzeyinde, toplumsal ilişkilerin saplaşmalarını, zengin bir dil, imge gücüyle işliyordu. Bu yeni çevirilmiş yapıtında da aynı özelliklerini sürdürüyor sanatçı kişiliğince.. 26 bölümde sunu-

lan bitişik olaylar anlatımı, yazarın Amerika'ya yerleşmesinden edindiği çevresel izlenimleri yansıtıyor özellikle; göçmen bir İtalyan kızının oradaki mutsuz evlilikleri, çocuk - çocuk sorunlarıyla didişmesi... 50'sine ermiş bu usta yazarın ANNE'si için sunlar söylenebilir sonuç: İtalyan'lığını taşıyor hep. Ve de bu tez okunası yapıtında, bizim Anadolu analarının doğal, gündeş çilelerini anımsatan bir öz, bir içerik var..

BIZE GELEN YAYINLAR :

"Bilimin Uzak Sınırlarında" - George Gamow - Sebati Ataman - Türkiye İş Bankası Yayınları - 30 TL.

"Yüzün Bir Yalnızlıktır Yüzümde" - Şiirler - Anıl Meriççeli - Yeditepe Yayınları - 4 TL.

"Şiirimizde Öğretmen (3)" - Düzenleyen: İsmail Yılmaz - 750 Krş. - Sunucu Yayınevi, P. K. 6 - UŞAK.

"goca goca daşlar" - Taşlamalar - Hasan Hüseyin Yalvaç - 250 Krş. - Yüksek T. T. Yurdu, Bornava/İZMİR.

"Dalgah Yaşam" - Şiirler - E. Türkay Öztürk - 3 TL. (Edinme için: E. Türkay Öztürk - Çalalzeytin).

"Film 71" - Türk Sinematek Derneği'nin yayın organı - Dernek adına sahibi: Onat Kutlar - Sorumlu Yönetmeni: Ömer Pekmez - Elimizdeki son sayıyı hazırlayan: Jak Şalom - Yönetim yeri: Türk Sinematek Derneği, Siracevizler Cad. 65 Beyoğlu, Tel. 49 87 43 - P. K. 307 Beyoğlu. (Sinematek'te gösteri saatleri: Pazartesi dışında hergün 14.00 - 16.30 - 19.00 ve 21.30).

YÜCEL YAYINLARI

P. K. 401 — İSTANBUL

MAU MAU
Ercümen Behzat 6 TL-
YARIN İÇİN
Metin İlcin 6 TL-
FATMA HANIMIN
ERİK AGACI
Kemal Bekir 6 TL-
ATA SÖZLERİ
Mahmut Yurter 5 TL-

YÜCEL YAYINLARI

KIVANÇLA SUNAR :

Hallî Kocagöz'ün Son Şiirleri :

UZAY DUVARLARI

Desenler : M. Eloğlu

5 lira

P. K. 401 — İSTANBUL

DERGİSİ

ve

YAYINLARI

P. K. 77 — İstanbul

güney

AYLIK SANAT DERGİSİ

Sahibi ve sorumlu yönetmeni : Atif Özbilen

Bu sayıyı hazırlayan : Metin Eloğlu

Yazışma ve posta havalesi : Atif Özbilen, P. K. 1353 İstanbul.

Ebussuut Cad. Erdoğan Sok. 8/6 Sirkeci, Tel. 26 26 85. Akbank

Besiktas Şb. Hesap No. 22787. Basıldığı yer : Halk Matbaası.

Tel. 22 19 98. Abone : yıllık 30, altı aylık 15 TL.

ŞİİRLER.. ANILAR...

*

Samim Kocagöz

Çalışmaktan, okumaktan yorulunca, akşamları, güneş batmadan önce, gezintiye, yürüyüşe çıkarırım. Karşıyaka'nın Deniz Bostanlığı'na doğru deniz kıyısından yürür, sonra bahçevanlıklar, bahçeler arasından Kara Bostanlığı'na dolanır, yine evimin önüne çıkarım. Birkaç yıldır bu gezintilerimin tadı kaçtı: Deniz kıyısı boyunca, Karşıyaka'nın o güzelim sakız biçimi Akdeniz evlerini yıkıp yıkıp yerlerine sefertası gibi apartmanlar oturtuyorlar. Bir yönetici Allahın kulu çıkıp da "Karşıyaka, gerilere doğru alabildiğine genişleyebilir. Hiç olmazsa deniz kıyısının güzelliğini bozmayalım; apartmanları kıyının arkasındaki yollara alalım!" demedi, Tüccardan bir kente Belediye Başkanı dikerseniz, elbette şehir gelişigüzel parselenip kuşa benzetilir.

Geçen gün, güneşli bir havada yine kıyı boyunca yürürken, bir güzelim evin kama kürek duvarlarının indirildiğini gördüm. Duvarlar alaşağı edince, arkasında ki, artık bakımsız bahçe de ortaya çıkmıştı. Yan sokağa girip yökolan eve, bahçesine baktım, Çam ağaçlarının arasındaki genişlikte bir de havuz vardı. Havuzda su varmış yok muymuş fark edemedim. Ne ki havuz, sarı yapraklarla örtülmüştü. Nereden nereye bilmem, Yahya Kemal'in şiirli bahçelerini anımsadım, Sonradan farkına varmışım; şairin,

"Hayâlınden bakar püşide-i evrâk olan
havza
O şüh ağlar bugün kasr-ı Şeref-âbâd'a
geldiğçe..."

beyitini mırıldanmışım. Nereden nereye... Sonra yoluma devam ederken, Yahya Kemal'in bütün bahçeli şiirlerini bir bir anımsamaya başladım. Ondan Ahmet Hamdi Tanpınara atlamışım: "Ne güzel geçti bütün yaz/ Geceler küçük bahçede" Elbette diyordum kendi kendime, Yahya Kemal'den sonra Ahmet Hamdi anılır. Artık kendimi kaptırmış yürüyordum, Ahmet Haşim'den nasıl oldu bilmem, Nâzım'a atlamışım; oradan Cahit Sıtkı, Orhan Veli derken; eh bütün ustaları bir gezinti süresine sığdıramayacağımıza göre, bizim evin sokağını bulmuşum. Sokağa sapacağım sıra, bir el kolumu yakaladı: "Ne o Samim Bey, sizde de yaşlılık alâmetleri mi beliriyor?" diye sordu. Toparlandım; kolumu yakalayıp beni durduran komşuma, "Yaşlanmaya yaşlandık ama ben gençliğimden beri, gezintiye çıktım mı, ya da yalnız başıma yolculuklarımda, trende, vapurda hep şiir okurum kendi kendime..." karşılığını verdim. Komşum, yirmi yıllık komşumdur. Beni de iyi tanır. Bu karşılığuma şaşmadı. Ne var ki, yine de sormaktan kendisini alamadı: "İyi ama biraz öfkeli görünüyorsunuz?" Durakladım; doğrudu, Orhan Ve-

VE ÖLÜM

— Fakirin gerçek dostu ölümdür —
Robert Burns

Değerini bilemedikse gökyüzünün,
Çiçek açmış ağacın, yavrulayan koyunun.

Akar suyun sesini ozanca dinlemedikse,
Yağmurun yağışını, kuşların ötüşünü, trenin gidişini;

Bakamadıkça çocukların yüzüne gülümseyerek,
Doğan güne, güvenen asmaya, bal yapan arıya;

Yaşamayı sevedikse, sözün kısası,
Dostluğundan vazgeçecek değiliz ölüm!..

Şahin CANDIR

li'nin İstanbul şiirinin bazı dizelerini anıyamayınca öfkelenmişim kendi kendime. Bunu komşuma itiraf ettim. "Yahu, dedim, gerçekten yaşlandık: Ben, gençliğimde sevdiğim bir şiiri bir kez okuyunca aklımda tutardım. Sonra okuya okuya belleğimde yer ederdi. Şimdilerde unutmaya başladım. Çoğu şiirleri anıyamıyorum..." Komşum, arkama vurdu: "Bu da dert mi, kitaplara bakıverin!" deyip yürüdü. Önce bu öğüt, iyi gibi geldi bana, aklım yattı. Ne ki evin kapısından girerken, içime tarifsiz bir üzüntü çöktü: Artık ben, sevdiğim şairleri, şiirleri kendi kendime, istediğim zaman söyleyemeyecek miydim? Yıllar yıllar oluyor. Üniversitede okuyordum o sıralar galiba, Rahmetli babamla şiir üstüne konuşuyorduk bir gün. Benim sıraya, bir sıra şairin şiirini ezbere okuduğuma dikkat etmiş. Sordu: "Bu elinde kitap olmadan okuyuverdiğin şiirler, bir işine yarıyor mu bari?" Birkaç yol tekrarlamıştı. Niçin sorduğunu, ne diyeceğini anladım. Ben de işi şakaya döktüm: "Kız arkadaşlarıma böyle şiirler okuyunca, ağızları bir karışık açık kalıyor; şairlere değil, bana hayran oluyorlar!" karşılığını verdim. Babam, içini çekti: "Şimdi moda değişmiş demek; ben de gençliğimde Cuma günleri, öğle namazından önce, minareye bir ezan okumaya çıktım mı, bütün Söke'nin kızları, pencerelere koşardı!" karşılığını verdi. Babamın güzel sesi vardı. Hicaz makamından

Kur'an okumayı severdi benim çocukluğumu ramazanlarında. Ut çalar, her makamdan şarkı söylerdi. Öyle bir çağdı ki, minarede mü'ezzinin sabah ezanını Sabahlı'den okuması kızardı. Yaşlandıkça, ramazanlarda da rakı masası başında, bana babam: "Yahu Samim, oku yenilerden birkaç şiir.. Biz, Namık Kemal'den Tevfik Fikret'ten bu yana geçemiyoruz..." derdi.

Gezintiden döndüğümde köşeme oturdum. Şiirler, anılar kafamın içinde dört dönüyordu: Babam, Namık Kemal'de, Tevfik Fikret'te kalmıştı. İçime bir korku düştü: Ben, nereye değin gelmişim acaba? Orhan Veli'den bu yana yeni şairlerimizden dizeler anımsak için belleğimi zorladım. Hemen birkaç dizeyi mırıldanıverdim. Bir sevindim, bir sevindim ki! "Oh," dedim kendi kendime, "ben bütün bu şairleri bir kez daha kitaplarından okursam, yine bülbül kesilirim!" Bu sırada bana çay getiren Sevinç, "Ne o Samim, yaşlanıyorsun artık, kendi kendine konuşmaya başladın!" demez mi? Ona yirmi beş yıllık evliliğimize sonra, yine şiirler okusam, nasıl olur acaba? diye düşündüm kaldım. Sonra anımsadım; eskisi gibi şiir okuduğum zaman, hiç de bana aferin! maşaallah! demiyordu. Kısaca, bu şiiri sevdim, güzel, diyor bazı; bazı da kestirip atıyordu: Nasıl okuyorsun bu kötü şiiri de?

Bütün anılar, bütün anıdığım şiirler yine de güzeldi!

dalgacımahmut'luk..

Metin Eloğlu

Silgin, ama doğal ölçülerimizde yine de gönendirici birkaç sanatsal ödülümüz kalakalmıştı son yıllarda; ödüllenne tulkusundaki kimi ozanlarımızı, öykücülerimizi, ressamlarımızı, romancılarımızı, yontucularımızı, denemecilerimizi, vb. avutup, kızdırıp, heyheylendirip, övündürüp gidiyorlardı işte.. Yaş yere ateş yakmak gibisine! Derken, pat diye bir muştı salıverdi ortaya özerk TRT'niz: Sanat dendi miydi usunuza ne gelirse, tümüne de salkımsaçak ödüller verilecekti hemeninden; ve de bu mutlu girişim gelenekleşecekti yıllar, kuşaklar boyunca... Alkışlamak, övmek, duyurmak tüm aydınların, sanatseverlerin boynuna borç elbette.. Neyse, diyeceğim şeydu ya: TRT'nin bu yulki sanat ödülleri, öncelikli kuşaklarına karşı, epey ilgi gördü, çoğu sanatçılarla önemsendi; katılma

oranı da, ödül dağıtımı da aykırı tepkilere yol açmadı. Yani, suskunluğa yatkın bir ödülleme serüveni olarak geçiştirildi 1970'in sanatsal değerlendirme olayı!

Nerden nereye; geçenlerde eski bir yazıyı ararken, gözüme ilişiverdi 10.1.1961 günü Tanin gatazesinde duyurulan bir haber: Sanatımız, Devlet'in üvey evladı olmaktan çıkıyormuş gayrı; sanatçılarımızın verim gücünü, yaratım tulkusunun onurunu, önemlerini, değerlerini somutça saptamak için binbir olanağ sağlanıvermiş... Nasil'i da şöyle- 1970 yılına değin tam ALTIBUÇUK milyon lira sunuluyormuş bu uyarca, sorumlucu, namuslu ve de sağduygulu tasarının tez gerçekleştirilmesi için.. Ne ki, bu civanım girişimde aksıyan bir yonçegiz de var: 6,5 milyondan hiç ni hiç pay kapamıyorlar yazın erleri; şairler, öy-

★

Behiç Duygulu

Son yılların toplum olayları, Amerikan düşmanlığı, batı edebiyatının haklı ya da haksız burjuva edebiyatı olarak görülmesi çoğu okurun gözünden, önce bir zamanlar harıl harıl aranan Steinbeck, Hemingway, Caldwell gibi yazarları düşürmüştü, bunları Camus, hatta Sartre izlemiştir. Kaynaklarımıza eğilme özlemi edebiyatımızda da görülmüş, toplumcu yazarlarımızdan çoğunun kitaplarını yayıncılar, dağıtımçılar, kitapçılar okura yetiştiremez olmuşlardır. Tabii bu Türkiye gibi nüfusa göre hâlâ pek az okuyan bir ülkede yıl oniki ay söz konusu değildir. Ülkemizde çoğunlukla öğrenciler, veliler, kitapçılar, ders kitabı da yayınlayan yayıncılar, Eylül - Ekim aylarında ders kitabı dışında bir şey görmemektedirler. Roman, hikâye, şiir, inceleme, öğretici kitaplara ilgi kasım ayında başlamakta, nisan sonlarına dek sürmekte, öğrencileri, öğretmenleri, velileri bundan sıkışık Mayıs ayında gene zayıflamakta, bu, haziranda daha da azalmakta, temmuz - ağustos aylarında ise sıcaklar ve türlü yaz eğlenceleri, kişisine göre ziraat işleri, kitap satışlarını ölü noktaya getirmektedir. Öğrencilerimiz, öğretmenlerimiz kışın okurlar da, o uzun ve boş yaz günlerinde çoğunlukla niye sırtüstü yatarlar? Bunu bugüne dek çok yazar ve yayıncı ele almış, bundan sızlanmıştır. Sanat dergilerinin de, gazetelerin de satışı yaza doğru düşmekte, yaz ortalarında bu düşüş en yüksek noktaya çıkmaktadır. Zamanla giderilir - giderilmez, nedenleri bulunur - bulunmaz, bu gerçektir. Yazımızın konusu da bundan sızlanmaktan uzaktır.

Toplum olayları, toplumuzdaki hızlı değişme, öğretici kitaplara rağbet, daha çok başlangıçta, edebiyatımızı gölgeledi. Şimdi ise bu, kül olarak edebiyatımızı deşilse de, toplumcu, gerçekçi yazarlarımıza, onların yapıtlarına ilgiye, gün günden hız-

la artan ilgiye dönüştü. Daha bir yıl önce, 1970 başlarında bazı yayıncılar programlarında Türk yazarlarına yer vermeye başlayacaklarını açıkladılar. Çoğu edebiyattan gelen, ya da yazarlarımızla dostluk bağları olan bu yayıncılar Türk yazarlarının aranmaya başladığını belki farkettiler, belki etmediler. Onlar daha çok, okunan batı yazarları arasında Türk yazarlarını da yavaş yavaş okutabileceklerini, böylece onlara yardım edebileceklerini düşünüyorlardı. Basılan Türk yazarlarından çoğu, baskı tekniğinin, kapak kompozisyon ve baskısının gelişmesi ve böylece kitabın düne göre daha cazip takdim edilmesinin yadsınmayacak yardımıyla hızla sattı. Bu hız 1971 yılında daha artacaktır. Yabancı yazarları, lüks ciltli kitaplar halinde okumaya alışkın edebiyatla ilgili ve ilgisiz okur, Türk yazarlarını biraz da öbür kitaplar yanında ilgi çekmeyen sönük baskılarından tutmuyordu. Bilmem yayıncılar, değişen toplum olaylarının yardımı yanında bunu da farkettiler mi? Ettilerse Türk yazarlarının ciltli kitaplarda boy göstereceği günler yakındır.

Okunan yazarlarımız içinde romancılar başı çekmektedir. Büyük yayınevlerinin çekici kapaklar içinde, dizelerinde, hikâyecilerimize de yer vermesi önümüzdeki yıllar umarım hikâyeye ilgiyi arttıracaktır. Çekici kapak ve baskı üzerinde durmanın nedeni, romancılarımızı olsun, hikâyecilerimizi olsun dar edebiyatçı - okur çevresinden kurtararak, büyük okur kitlelerinin ilgisine sunmak içindir. Yazarlarımızın gücüne teknik olanaklar da eklenince büyük kitlelerin yazarlarımıza ilgi duymaması için neden yoktur. Toplum olayları zaten onu, buna, Türk yazarıyla ilgilenmeye zorlamaktadır. 1971 yılında, işini bilen yayıncının yapacağı şey, çok satan yazarları ele geçiremeye bile, henüz çok satmaya başla-

Doldur be meyhaneci,
Zehir koy istersen...
Nasil olsa ben,
İşleyen yara gibi çekiyorum gurbeti,
Korkum yok kadehlerden...

Yüreğimde yâr değil, vatan özlemi,
Bir alev çemberdir, yanıyor derim.
Dudağında türküler hece hece,
Ve beyaz dalgalarında gemilerin
Hemen her gece
Köpük olur Türkiyeme giderim...

Her akşam,
Ağrı dağında kurulur masam...
Mezem;
Akdeniz karidesi,
URFA'nın çiğ köftesi
Taze peynir, yeşil biber
Dudaklarımda bir Erzurum şarkısı
Ölümden beter...
Bir şişede altınbaş rakısı
Beni aflatmaya yeter...

Yaylaları, bayrak bayrak karşında durur
Her atışında kalbim
Türkiyeme kavuşsam,
Kavuşsamda sonra dursam
Diye çarparak vurur...
Yangını var içimde
İspir dağlarının, Sinop burnunun,
Doldur be meyhaneci,
Doldur!..
Dahası varmı bunun?

Dr. Sedat PINAR

mamış Türk yazarlarına dizesinde daha geniş ölçüde yer vermektedir. Gelecek günler yazarlarımızdır çünkü.

Aç kalmamak için yazarlığı dışındaki işine dört elle sarılan, bu yüzden istediği ölçüde güçlü ve verimli olamayan yazarlarımız, artan bu ilgiyi umarım zamanında değerlendirecek, sanat çalışmalarına hız vereceklerdir. Yazarın üzerinden kalkan umutsuzluk, değerinin toplumca benimsenmesi, kuşku yok ki onun gücünü de, verimini de arttıracaktır.

kücüler, romancılar, denemeciler, vb. Niye? Niyesi de şu ola: Resim, yontu, mimarlık, süsleme gibilerden "gözönü" yapıtırmalar varken, ok azıcık daha bekle-giversin "kelâm" ürünleri.. Ülkemizin sanatsal gereksinmelerini salt bu açıdan ko-laçan eden güdük anlayışa "hoşundu" de-yip geçelim.

Söz konusu, yasalasmış tutamakların özeti şöyle: 1) On yıl boyunca resim, yontu, mimarlık, müzik ve tiyatro dallarında yapılacak yarışmalarda başarı gösterenlere 25'er bin lira ödül verilecek; 2) "Devlet Büyük Sanat Yarışması" nda - beş yılda bir - yapıtları başarılı kata erişenler, 250.000 lirayı bölüşecekler; 3) Her yıl, Devlet Resim - Heykel Sergisi'nden ayıklanan 18 sanatçı 600.000 liralık ödülü üleşecekler.. 4) Yurtiçi, yurtdışı sergilere - salt yolluk olarak - 860.000 lira ayrılıyor; 5) İstanbul'daki Resim - Heykel Müzesi'nin bütçesi bağımsızlaştırılacak; 6) Ankara'da bir Güzel Sanatlar Müzesi açılacak ve İzmir'deki Resim - Heykel Galerisi onarılacak... Oh, ohh! değil mi? Değil. İhten bu kesinleşebilir ilkelerin yasalasma durumu

savsaklanmazdı. Unutulmuş öğeler eklene-rek daha bir bütünlüğe ererdi bu olumlu tasarı. O yıllardaki duyuruya göre; - kısaca - yazınlarına, söz sanatlarındaki ba-yarılı ürünlere metelik verilmiyor.. Veril-mesin, alışkımsızdır ya; bu "üvey evlât" du-rumunu gerekçeleriyle açıklıyan bir tutum bildirisine de üşenmiş ilgililer! Şimdi azı-cık durulum: Yazınsal yapıtların konu dış-lanması bir yana, öbür dallardaki yapıt-çağruları da - gerekçesiz olarak - güme gi-diveriyor. Niye? Niyesini kurcalamak "san-at, yazın birlikleri" nin ödev kapsamına girer de ondan. Oysa, bizde bu tür "bir-lik" lerin adı var, kendi yoktur...

Neyse, uzatmadan diyeceğimizi soru-nun banteline getirelim: Devlet - Sanat i-lişkilerimiz en kaypak, en soldasıfır sorun-larımızdan biri ya; bu gidışatta soyut u-mular, pırpışlanmalar yerine, gündünden güçlenen bitişmelerin, örgütlenmelerin et-kin girişimleri, kurcalamaları tezce bekle-nemez mi? Hadi aldırmyalım bu şakacık-tan sanatseverliğine dalgacımahmut poli-tikacılarımızın; ya şu yasalasmışına ne bu-

yurulur? Tâ fi tarihinde, İNÖNÜ ARMA-GANI adıyla bir sanatsal ödülleme kurul-muştu; anısalasımca, Yahya Kemâl, A. Adnan Saygun, C. F. Başkut değerlendir-rişmişlerdi. Sonradan bu ödül "DEVLET ARMAĞANI" adıyla 1 liraya indirildi ve kimsecikler de şunca süre içinde kurcala-madılar, "tenezzül" etmediler o 1 liracığa! Niye? - Genel bütçede yeralan o teklîk'in serüveni ne ola? - Noktalıyalım: Gerek TÜRK EDEBİYATÇILAR BİRLİĞİ'miz, gerekse TÜRK SANATÇILAR BİRLİĞİ-MİZ, öncelikle bir "barınak" edinip oracık-ta dertleşmek kaygısında; oysa az önce andığımız somut terslemeler dağ gibi.. Yasa içi girişimlerimizi temize çıkaramadıkça, doğal sanatçı haklarını gereğince savuna-madıkça; şairimiz de, ressamımız da, mü-zikçimiz de, yontucumuz da, romancumuz da, daha dahalarımız da pîr aşkına kendi göbeğini kesmekle yetinecektir şimdileri el-bet...

NOT: TRT'nin bu yılki ödüllere ayırdığı bir milyon liranın, 613 bin lirasını dürüstçe dağıtışı da kutlanmaya değer.

Verimli Yılında ÜMIT YAŞAR

Konuşan : A. Özbilen

— Bu yıla çeşitli eserlerle girdin. Bunların bir kısmı yayımlandı, bir kısmının da yayınlanmak üzere olduğunu duyuyoruz. Bu konuda bizi aydınlatır mısın?

— Bu yılki çalışmalarım arasında, geçen yılın son haftalarında çıkardığımız Aşık Veysel'in tüm şiirlerini kapsayan "Dostlar Beni Hatırlasın" ın genişletilmiş ikinci baskısı var. Sonra, son şiir çalışmalarımı toplayan "Önce Sen - Sonra Sen", bu yakınlarda çıktı, biliyorsunuz. Bu konuşmamızın yayımlandığı günlerde "Şairlerin Seçtikleri" adlı antolojimi de çıkmış olacak. Yine aynı tarihlerde "Çocuk Şiirleri Antolojisi" de Milliyet Yayınları arasında çıkıyor. Şu sıralar üzerinde çalıştığım bir başka eserim de: "Türk Şiirinde Hayyam ve Rubailer." Sanırım o da sonbahara yetişir. Ayrıca, henüz adını koymadığım yeni şiir çalışmalarım da var. Yine bu yıl 3 kitabımın yeni baskıları çıktı. Beş kitabım da, yeni baskılarını bekliyor. Bütün bunlara, geçen yıl sonunda çıkan "İstanbul Şiirleri" plâgımı ekleyecek olursak, gerçekten yoğun bir çalışma düzeyine girmiş olduğum anlaşılır.

— Aşık Veysel'in şiir betiği kısa bir süre içinde tükendi. İlginç bir şey.. Bunun giz'i ne ola ki, sence?

— On bin kitabın iki ay gibi kısa bir süre içinde tükenmesi, açıkçası beni de şaşırttı. Önceki kanım, 6 ayda biteceği idi. Böylesine bir satışın sırrını 3 noktada aramak gerekli: 1 — Veysel'in şiirlerindeki değişik tad ve doğal bir yetenekle birleşen ustalık, 2 — Türk basınının Veysel'e ve eserine büyük bir ilgi göstermesi, 3 — Bu arada Veysel'in İstanbul ile Ankara'daki imza günleri.

— İkinci baskısı yakın öyleyse. Bir yenilik düşünüyor musunuz?

— İkinci baskısı, yine "İş Bankası Kültür Yayınları" arasında, nisan sonuna kadar çıkacak. Bu kez İstanbul'da basılıyor. 7 yeni şiiri ve ayrıca basındaki yankılardan özetler var bu baskısında. Pek tabii, gözden kaçmış yanlışlar düzeltilecek, eksikler giderilecek.

— Basındaki olumlu - olumsuz yankıları?

— Yankılar genellikle olumlu oldu. Aklımda kalanlar: Talât S. Halman, Oktay Akbal, Tarık Bugra, Hilmi Yavuz, Tarık Dursun K., Halim Uğurlu, İlhan Geçer, Doğan Hızlan, Tahir Kutsi Makal ve Konur Ertop'un yazıları. Olumsuz tek örnek vereceğim: Cumhuriyet'in sanat ekinde, yıllar yılı dost bildiğim ve sevdiğim Fikret Otyam'ın çirkin ve gülünç satırları. Veysel'le ilgili bir soruşturmada verdiği yanıtta şöyle diyor Otyam: "Gazete haberlerinden öğreniyoruz, Veysel usta, ozan Ümit Yaşar Oğuzcan'ın müşfik kanatları altına alınmış.. Bundan böyle Veysel usta için hiçbir şey düşünmemek kalıyor geriye, ben de onu yapıyorum." İyi oldu bu konu-

yu açtığın. Otyam ve onun gibi düşünenlere diyeceklerim vardı; diyeyim: Aşık Veysel, çağımızın büyük bir halk ozanıdır ve hiç kimsenin kanatları arasına girmiş değildir, buna ihtiyacı da yoktur. Otyam da, en az benim kadar dostudur Aşık Veysel'in. Hatta benden daha eski dostudur. Peki, bunca yıl ne yapmış Aşık Veysel için? Sömürülmesine mi karşı gelmiş, aldattılmasına mı engel olmuş? Veysel'le dostluk, yalnız ona içki sunup sazını - sözünü dinlemek değil! Her dostluğun gerekleri var. Ozan Ümit Yaşar bu gerekleri yerine getirecek, görevini yapacak; bu yüzden eski dost (!) Fikret Otyam Veysel'in adını anmayacak artık. Oh ne mantık, ne mantık! İlahi Fikret, sen çok yaşa, e mi?

— Pekili, ya ÖNCE SEN SONRA BEN?

— Önce ŞİİR, sonra ŞİİR. Diyeceğim bu.

— Bu kaçınıcı yaptın oluyor, Ümit Yaşar?

— 10 antolojimi saymasak, 34'üncü kitabım.

— Antolojileri de katınca, 44 oluyor. Sanımcı senin yaşın çıkıyor ortaya..

— Lâf aramızda, 45 yaşımın içindeyim. Doğru, kitaplarımın da sayısı 44. Eserlerimin, yakında yaşımı geçeceğini unuttum. Atıf. Ben, düşündüklerimin çok azını yazdım. Söylüyecek çok sözüm var daha...

— "Şairlerin Seçtikleri" yenile çıktı. Öyle sanıyorum ki, ilk kez benimle konuşuyorsun bu konuda. GÜNEY okurlarını aydınlatmak ister misin?

— 12'si hayatta olmayan 40 şair aldım bu antolojiye.

— Dağlara ile Atilla İlhan?

— Var tabii, olmaz olur mu? Fakat, kendi seçtikleriyle değil, hayatta olmayanlar gibi, başkalarının seçtikleriyle. Dağlarca'yı T. S. Halman hazırladı, Atilla İlhan'ı da ben.

— Peki neden?

ANLIYORUM

*Bir bulut geçer damlardan,
İnce ysprağı dalın,
Değer omuzlarıma,
Ağırlığı zamanın,*

*Neresinde varsam yerin,
Taş ocakları Babilonyanın,*

*Gücümü anlıyorum,
Ne tanrılar, ne altın,*

*Çağlarca kullanılmış ölümü,
Nasıl durmuş güzel aklın?*

Muzaffer ARABUL.

(Foto : Ergun Çağatay)

Âşıklar

Tabiatın bir cilvesi
Âşıkları yakar gider
Seviliip sevmek hevesi
Ömür boyu akar gider

Sevgi, muhabbet insana
Hak ararsan bak vicdana
Sakın aldanma şeytana
Akıl baştan çıkar gider

Çelik olup kof demirden
Hakikatı anlar birden
Ehli aşklar hırstan, kirden
Yüreğini yıkar gider

İnsanoğlu yana yana
Gltgide yaklaşır sona
Zengin fakir aynı hana
Pencereden bakar gider

Olsa da gözleri âmâ
Sevgisi ısır dâima
Her âşık da gider amma
Aşk tacını takar gider

İrmak denize koşar da
Sel olur bir gün taşar da
Veysel'le Ümit Yaşar'da
Şimşek gibi çakar gider.

ÂŞIK VEYSEL SATIROĞLU

UMİT YAŞAR OĞUZCAN

— Kendileri seçmek istemediler. Ben de, onlarsız bir antoloji çıkarmak yerine, böyle yapmayı uygun buldum.

— Hep öyle oluyor, ya, seçilenlerden çok seçilmeyenler üzerine tartışma çıkıyor; senin de, seçtiklerin dışında seçemediklerin var mı?

— Bu sorunu geniş olarak cevaplandırmak istedim. Kısaca, aldığım 40 şairin 30'u bence her antolojiye girecek türde, 10'u üzerinde tartışılabilir. Yine de benim seçtiklerim biraz ağır bastı.

— Bir de "Çocuk Şiirleri Antolojisi" vardı, Milliyet Yayınları arasında çıkacaktı..

— Çocuk şiirleri, edebiyatımızın çok ihmal edilmiş bir türü bence. Ünlü şairlerimizden çocuklar için yazılmış şiirleri bulmak gerçekten zor oldu. Yine de 100 şair ve 200'ün üstünde şiir var, hazırladığım bu antoloji içinde. Ayrıca, önsözünde bu konuyu derinlemesine işledim.

— Peki, teşekkür ederim Ümit Yaşar?

— Bu, bana düşer, sağolasın..

Kara Yeşil

Remzi İnanç

Desen : Metin Eloğlu.

Adam, bahçeli lokantanın dip tarafında bir masaya gelip oturdu. Oturmaya birlikte neden bu lokantayı, bu lokantada özellikle bu yeri seçtiğini düşündü. Neden ama burası? dedi kendikendine.. Yıllardır bu lokantaya gelmemişti. Kadın arkadaşı, telefonda, buluşmak için bir yer sorunca, burayı söylediğini anıdı adam.

Derken garson geldi. Garsonlu, yani bir adamlı olduğunu algılayınca sevinir gibi oldu. Uyandı sanki.

— Evet, dedi.

— Buyurun? dedi garson.

Adam istediklerini birbir söyledi.

Oturduğu masanın üç bir yanını saran akasya ağaçlarının kirli yaprakları, akşamın yavaş yavaş gelmesiyle rengini koyulaştırıyor, nedensiz büyüyordu. Garson adama rakı getirdi; kavun ve beyazpeynir getirdi. Biraz da mutfaktan, öteki masalardan insan sesi ve soluğu getirdi. Su ekledi rakının üzerine; sonra çatalını peynire ve kavuna götürdü. Akasya yaprakları, rengeyle birlikte tadını da yitiriyordu git gide.. Acı birer tadında oluşuyordu. Acı biber, güzelim tadını yitiriyor, zehir acısına yarıyordu..

Adam önce saatine, sonra tek açık yanından görebildiği bahçe kapısına baktı; beklediği görünürlerde yoktu. Daha kötüsü, beklediğine benzer kimse de yoktu. Nerde kalmıştı arkadaşı? Tam bu saatlerde burada olmayacak mıydı? İçkinin yudumladı yeniden. Ne de olsa gelen bir kadın. diye geçirdi içinden. Bir kadının geleceğini, kendi masasını donatacağını düşledi. İçinde birşeyler aktı gitti.. Gelecek olan, bir kadeh rakı tadından ya da kavun, peynir tadından öte birşey mi olacaktı? Herhalde, dedi adam, az seslice..

Kara yeşiller adamın üstüne iyice abanmışlardı. Rakının grisi, peynirin beyazı, kavunun sarısı birden yeşile, kara bir yeşile kesmişlerdi sanki. Adam, bu hızla olup biten şeyleri gereğince izliyemiyor, değerlendiremiyordu.

Adamın oturduğu yerden bakılınca, sağdaki büyük bir apartmanın üst katlarından biri seçiliyordu. Balkonun ışığını yaktıkları için sezinlemişti adam. Daracak bir balkonu var-

dı dairenin. Önce bir erkek, sonra da bir kadın gelip oturdular balkondaki iskemlelere. Birbirleriyle konuşmadan, ayrı ayrı yönlere bakmaya başladılar. İkisi de yaşlıydı. Aşkın ve evliliğin mutlu, mutlu olduğu için de şanlı sonu.. dedi adam kendikendine. Güldü sonra. Balkondakiler duydular sanki adamsın dediğine ve güldüğünü; utandılar, kalkıp içeri girdiler. Söndürdüler ışığı. O saat, tutup evliliğin çok yıkılmış bir döneminde, bu oyuna sokmuşlar gibi, kendinden geçti adam. Durduğu yerde yaşlanıverdi. Bu durumu birden yadırgamadığına şaşırıldı.

Adam yalnızlığını duydu. Çok derin bir yerlerden. Sula-

rın ince bir yol bulup dolduğu bir kuyunun uzak taşlarına yapışmış yeşil karası yosunların tellim nemli, küflü kokusunu duydu yalnızlığıyla birlikte. Sancılı bir yerleri. Karşı masaların insanlarıyla ne denli uzak olduğunu gördü. Bu, yeşillerin karanlığından geliyordu. Kara yeşiller adamı herkeslerden, herkeslerin bir ölçü içinde payı olan bu kurulu düzenden ayırmış, getirip buraya koymuştu. Adam, getirildiği bu yeri saptamak istedi birden. Gördü ki, tutsaktır şimdi; Yeşilin karasına ya da beklediği kadına! Adam, tutsaklığıyla birlikte yaşadığının da, var olduğunun da farkına vardı. Bu anda tutsaklığın bü-

GERÇEK İÇİN

M. MARLEAU - PONTY

Çeviren : Nur TÜRETKEN

Siyasal eylemdeki "parti" ler ve devlet yöneticileri, tedirgin bir ortamda sürdürüyorlar görevlerini. Dolastıkları sorunların çözü, yozlaşmış anlamlarını yitirdi elbet; ne ki, bu yitikliğin yerine başkalarını koyamıyorlar.. Solcu bölük hiç aralıksız. sınıfsal boğuşun sözerleridir. Ama aralarına "burjuva" ları istiflemekten de cayamazlar! Giderek, "burjuva" partileriyle az - buçuk uzlaşmayı da... Oysa beri yanda ulusal karmaşa gündünden daha da belirginleşiyor. Ve önemlisesi, ulusal aykırılıklar gitgide somutlaşıyor, etkinleşiyor halk yaşamında. İşçilerle patronlar arasındaki uçurum sığlaşıyor gitgide.

Desek ki: Çekişmeler, uzlaşmazlıklar potasındaki "kapitalist" yöntem, epey yönerince birbirinden uzak, dışsal "parti" lerce ortaklığı teşne bir suyunatirit güdüme "eyvallah" çı.. Yo.. denecek; nedeni de şöyle açıklanacak: Eskimiş siyasil geleneklerin gündes uygulamalarından medet umulmaz, bir; toplumcu, ama öbür devletlerle genel işbirliğinde hiç sakınca görmeyen bir ulusal tutum olamaz; iki..

Sınıfsal boğuşlar hep olagelmis. Ulusal, ruhbilimsel, yersel etkenleri de peşisıra çekeliyerek.. İşte salt bu nedenle, girişilecek eylem; günümüz insanını gerçek doğrultusunda betimlemektedir. Bugün bir Fransız bağınazı neyi nasıl düşünüyor, bir Fransız solcusunun öz nitelikleri ve de bunların "mülk" iyeliği, din sorunu, vatan anlamı üstüne düşünceleri nelerdir? Ya da bir Sovyet vatanı, yaşam - ölüm gerçeğini, seviyi, Batısal uygarlığı, aile varlığını, sağtöreysi nasıl yorumluyor? İngiliz toplumcuları, Amerika'nın iri - kıym "kapitalist" leri ya da emekçileri neler istiyorlar? Öncelikle, bu çetrefil sorunların açık - seçik çözümleri gerekir elbette.. Yalan - yanlış avunmalarla, eski - püskü tanımlarla aldantımızı sürdürebilecek bir çağda, ortamda değiliz gayrı; aydınlara düşen en onurlu görev de bizi bunca gözbağından kurtarmaktır!

Peki, n'eylemeli ilkten?

Hemen eyleme geçmek! Tüm savaş girişimlerini önlemek, toplumsal gelişimleri, atılğanlıkları somutlamak, kısaca, siyasil yaşam alanında boygöstermek.. Ama bu geçerli zorunluğun degerince benimsenbilmesi de, ancak o eylemin içine, eylemcilerin kervanına katılınca sağlanır. Zor iş; ne ki, çağdaşça varlığımızı da başka türlü saptıyamayız.

tün konuları geldi gözünün önüne. Tutsaklığın insan doğasına ne denli aykırı olduğunu anladı. Tüm tutsakların hıncı öfkesi sardı benliğini. Ama adam yorgundu, güçsüzdü. Kınalı olmasına karşın yıldı. Elini uzatıp, şu anda en çok istediği rakı kadehini bile alamadı. Kara yeşillik şimdi daha da egemendi adamın havasında; kara yeşile sürgündü sanki! Bitmeyen, tükenmeyen bir sürgün: Kara yeşile özsuğu olan bir sürgün! Adam bu anda bir yılgınlık, bir aşaklık duygusu. bir kendine saygısızlığın kotardığı güçsüzlük ya da hiçlik çarkının dışları altında kıvranıyordu. Konuşsa; bağırmasın için ağzını açsa; korkusu, o büyük korkusu gelip yakasına yapışacaktı.. Karşı masadakilerin alayından, saldırısından önce, kendi sesi kendisine oyun edecek, en kötü, en sevimsiz ve de kendisini anlamaktan çok uzak bir tonda, bir biçimde ortaya çıkıverecekti. Onun için, dünyaya hangi kadının getirdiğini bilmediği; henüz olmamış çocuğundan tiksindircesine, sesinden tiksindi birden..

Şimdi şu anda kadınlar vardı evlerde, sinemalarda, tiyatrolarda, parklarda, duraklarda, barlarda, yataklarda, çalgılı yerlerde, fabrikalarda, genelevlerde, cezaevlerinde, sevdiklerinin yanbaşında, hastanelerde, kulüplerde, doğumevlerinde, akıl hastanelerinde, mutfaklarda, randevu evlerinde, ve her yerde.. Kadınlar, çokça evlerde eskiyen kadınlar çoğalıyor; saklı bir yerlerinden salt kendilerine inat çoğaltmaya yöneltiliyorlardı.

Adamın acısı bir yerlerde bilinip bilenin geliyordu.

Adam arkadaşını bekliyordu.

● Ozan dostumuz M. Sami AŞAR, 4 nisan günü Mersin Güzel Sanatlar Galerisi'nde Tarsus Basma Fabrikası'nın desenlerlesarku sözleri sergisi açacak.

yağma

Oğuz Sami SEZEN

Milli Eğitim Bakanlığı'nın; Türk yazını, sanat organları, -topyekün- Türk sanat olayları karşısındaki çok tuhaf tutumlarına birer MİM koymak istiyorum. Bu MİM'lerden ilkin, bir süre önce Ankara günlük gazetelerinden YENİGÜN'de yayımlanan, değerli ressam - eleştirmen dostumuz Fahir AKSOY'un bir yazısı üzerine yönelteceğim.

Yazar, ele aldığı konuda çok ilginç bilgiler veriyor, tüm uyarılara karşın, yetkili kişilerin vurdumduymazlığı nedeniyle, ülkemiz ressamlarının çektiği çileyi açık seçik belirtiyordu. Belgesel yakınmalarını şöyle özetleyelim: A — Milli Eğitim Bakanlığı Kültür Danışmanı'na yapılan tüm uyarılar yanıtız kalmış; değinilen konularda hiçbir olumlu işlem uygulanmamıştır. B — Ağırlığı, D.G.S.A. öğretim üeleri olan "zevat" ça süregiden bir düzen hâlâ yürürlüktedir. C — Bir "soyut şebeke" niteliğindeki bu yargıyı doğrulayan açıklama aşağıda. D — Devlet denetiminde olması gereken ve bu açıdan yürütülen bir "değerleme, ödülleme" kurulunun kimlerce seçildiği, ve daha ne sürece işbaşı edebileceği meraka değer...

Sayın AKSOY'un geniş kapsamlı yazısını buraya aktarabilmek olanagımız yoksa da, sözkonusu "yemlik" tablosunu elbet belirtiverelim :

24. SERGI

Sabri BERKEL	5.000 TL.
Ali ÇELEBİ	8.000 ..
Cevat DERELİ	8.000 ..
Zeki Faik İZER	8.000 ..

önce
sen
sonra
sen
ümit yaşar

GÜNEŞ AĞACI

— Şiirler —

Rauf Aybey

5 lira

P. K. 1278 - İstanbul

25. SERGI

Nurullah BERK	5.000 TL.
Ali ÇELEBİ	5.000 ..
Zeki Faik İZER	5.000 ..
Sabri BERKEL	5.000 ..

26. SERGI

Sabri BERKEL	5.000 TL.
Zeki Faik İZER	5.000 ..
Cevat DERELİ	5.000 ..
Ali ÇELEBİ	5.000 ..

27. SERGI

Sabri BERKEL	5.000 TL.
Zeki Faik İZER	5.000 ..
Ali ÇELEBİ	5.000 ..
Cevat DERELİ	5.000 ..

28. SERGI

Nurullah BERK	3.400 TL.
Sabri BERKEL	4.250 ..
Ali ÇELEBİ	5.100 ..
Cevat DERELİ	5.100 ..

29. SERGI

Sabri BERKEL	5.000 TL.
Ali ÇELEBİ	5.000 ..
Cevat DERELİ	5.000 ..
Zeki Faik İZER	3.000 ..

30. SERGI

Nurullah BERK	4.000 TL.
Zeki Faik İZER	4.000 ..
Ali ÇELEBİ	4.000 ..
Cevat DERELİ	4.000 ..

31. SERGI

Nurullah BERK	5.000 TL.
Ali ÇELEBİ	5.000 ..
Zeki Faik İZER	5.000 ..
Cevat DERELİ	5.000 ..
Sabri BERKEL	5.000 ..

Eh, bu yağma buracıkta bit-ti sanıyorsunuz, değil mi? Yoo.. çorap söküğü bu; ardından heykeltıraşlar da geliyor, onlar da Devlet Güzel Sanatlar Akademisi'nden değil mi? Hadi ad saymıyalım da bir toplama yetiniverelim, sayın AKSOY'un rakamlarına basarak: Elifi elifine 289.500 TL. Yine genel bir toplam yaparsak, Akademi'li alıkıran - başkesen'lere ödenen yol - yordam bilirlilik harcı şu oluyor 481.950 TL. Yaşasın! Ne mi yaşasın? Şu yarım milyoncağtız cebe indiremiyen onurlu, gerçek sanatçılarımız...

BİR DOSTLUGUN ARALIGINDAN : VI.

— İhan BERK'e —

İhan Berk!

Benim şiir delisi, şiir sayrısı ilginç dostum,
Ne yazık, aleyhinde yazamıyorum!

Yazmalıydım oysa,

Yazmalıydım elli bilmem kaç yaşında bile
Bunca tâze,

Bunca yaşın kalabilmenin

Gizlerini bizden ayrı bulduğun için,

Anlatmalıydım yaşadığını, şaşa şaşa.

Ey şiirin en yaramaz, en haşarı çocuğu

Ne demişti senin için Ceyhan Atuf Kansu?

"Yaptığı oyuncakları durmadan bozan

Bir çocuksun!", ama iyi bir ozan..

Sen ki İstanbul'ca, Günaydın Yeryüzü deyip

Türkiye Şarkısı'nı söyleyen bir serçeydin;

Derken Koroğlu Destanı söyleyekoydun,

Rondo, Balad, Sone'ler çıkardın aradan,

Hem de Çivi Yazısı'ndan,

Bir yabansı bülbül oldun!

Sen ki, Galile Denizi'ne batmış olarak,

Sen ki, nerelerden nerelere güller atıp,

Mısırkalyonigne'nin kaptan köşküne yatıp

Otağ'lar kurmuş bir aylak!

Hep Aşıkâne şiirler düzüp geliyorsun..

Ey, krallardan artakalan hüznülü kral;

Ozanlardan sözde hızlı giden ozan;

Kurusa da, kurumayan ırmak!

Var mıdır sencileyin yeni ve garip

Kendini şiire kaptıran kişi,

Erbab-ı nevezûhur teşâürden?

Şu ünlü (!) Ece Ayhan'ı saymazsak

Senin gibi ileri giden ozan?

Aşırarak, taşırarak da olsa

Etmeden kendisini sil-baştan

Şimdi de Deniz Kitabı yazıyorsun,

İki eli mavide bir balıkçı;

Otağ olmuş derler sana Halikarnas.

İhancığım.

Ne yapsan şiir seni bırakmaz;

Nitekim sen de onu bırakamıyorsun.

Berk kuşların yine kaçtılar mı?

Yine başka dallara, baharlara

Yeni yeni çiçeklerden bal almak için

Arıların oğul verip uçtular mı?

Ey, yirmidört saatinin tümünü

Şiir yeyip, şiir içip, sayıklayarak,

Dolu dolu geçiren çılgın aylak!

Biliyorum nice kusurların var;

N'eyleyim ki, benzersiz de yırların var!

Mehmet SALİHOĞLU

anlayıver...

— Dost Atuf Özbilen için —

Tozum - toprağım ben,

Parçalanan dalgayım

Pamuk amelesinin elindeki diken,

Çapacıların belini büken sarısaçığım.

Ve de

Fadime'nin koynundaki öksüzü

Niçin anlamıyorsun beni?

Dolu vurmuş, soğuk çarpmış

Bahar dallarına dönmüşüm

görmüyor musun?

Kimin umurunda

Çamaşırcı kadının elleri

Yüreğim, tahta tahta nasır bağlamış.

Kızarmış utancından kaderin yüzü

görmüyor musun?

Celâl ARABACIOĞLU

HALİM UĞURLU ile...

Doğumu 1926'da Taşkent'te (Konya). Babası önceleri maliyeci, emekliye ayrıldıktan sonra belediye başkanlığı yapan Kâmil bey, Annesi Zeynep hanım, olağan mektupları bile "manzum" yazabilecek yetenekte; Uğurlu da ilk şiir beğenisini ondan alıyor. İlkokul dönemi Taşkent'te; ortaokulu ve liseyi Konya ile İstanbul'da bitiriyor. Yüksek öğrenimi de İstanbul'da, Edebiyat Fakültesinin Felsefe Bölümü'nden. 1951'de askerlik, 1953'de evleniş; Alman ve Rus edebiyatından dilimize yaptığı çevirilerle tanınan Alb. Şevket Dilmaç'ın kızıyla. İlk oğlu Babür 1955'de, ikincisi Tuluy 1965'de doğuyor. Şimdileri İstanbul'da itihâlât ve işletmecilikle geçimini sağlıyor. Bildiği el-dili Fransızca. İkisi de yayımlanmış betiği var: ASYA BAHARI (1950), DEĞİŞİM (1967). İlk şiirinin yayımlanışı ise 1941'lerde, Çınaraltı, Türk Dili, Papirüs, Yenilik ve Güney'de çıkmış çoğu şiirleri; gayri sürekli olarak Güney'de yazıyor.

★

— Aşağı yukarı çeyrek yüzyıla yakın süredir şiirle ilgilisiniz. Önceki 2 betiğinizden sonra, şunca yıldır biriken şiirlerinizi topluca sunmak gereksinmesini duymuyor musunuz? Sorumuza şunu da ekliyelim: Şiirinizin bu ortamda sizce en belirgin özellikleri, yeni özenleriniz?

— Son yayınladığım betikten buyana 4 yıl geçmiş ki, çok değil bence. Ve şimdi basılmakta olan yeni bir betiğim de var; 14 - 15 forma tutacak; istesem 2 yıl önce de 7 - 8 formalık bir betik çıkarabilirdim. Şu ortamda, şiirimin bir boyut ve öz özelliği olduğunu kuşkusuz söyleyebilirim. Anlayışına göre, titiz bir sözcük seçişleyle girişilen dize kurma olayından şiire gidilir. Bu yüzden ben, gerçek şiiri, değiştiremez bir tüm yapıt olarak görürüm; sözcüklerin ince ve kalın ses uyumlarından kurulmasına, dizeler arası (dolaylı da olsa) uyak'a dikkat ederim. Şiirimin gerçekten bittiğine güvenmem için, onu ille de daktiloda çoğaltıp üzerlerinde yeniden çalışırım. Bu uğraşta özellikle üstüne eğildiğim nokta; seçilen özü ve onu yapan "eleman" ların eriyik olarak bulunmasıdır. Şiirde öykü'den şiddetle sakınırım. Her tür, her soy değer konu olabilir şiire; yeter ki, ona ŞİİR deritecek büyüklü potadan geçip çapakları törpüledikten sonra..

— TRT'nin bu yılki yarışmasında tek şiirle ödüllendiniz. Böyle bir sonucu güvenle bekliyor muydunuz? Ve de, bu tür yarışmaların sanatımız bakımından geliştirici, uyarıcı, yüceltici bir anlam olduğu kanısında mısınız? Seçici kurulun yöntemi nasıl olmalı sizce?

— Bizde; "Doyamayacağı yerde açlığını belli etme" derler.. Ben de, bu sonucu sağlayamayacağıma dair bir inanç duyuyordum içimde, katılmadım. Şunu da açıklasam iyi olur: Bu yarışma için hazırladığım değilim ANADOLU ACISİ'nin. Eldeki şiirlerimden, TRT'nin koşullarına uyan biriydi o. Başkaca şiirler eklemek gereksinmesini de duymadım. Atif Özbilen de bilir ya, o sıralar Ankara'ya gidiyordum, ondan rica etmiştim TRT'ye iletmesini. Bu tür yarışmaların olumlu bir anlam taşıdığı kuşkusuz bir gerçektir. Yıllardır her vesileyle

yazdım bir AKADEMİ'nin bizce gerekliliğini; şimdi umarım ki, TRT'nin bu girişiminden yararlı, yüce bir sonuç sağlanabilir. Bağımsız, eş - dost kayırmalarının ötesinde bir değerlendirme, elbette ki ulusal sanatımızın bir dayanağı olacaktır. Değindiğim bu neden yüzünden, nice güçlü sanateri gerçek yerini bulamamış ya da yitip gitmiştir. "Yunus Nadi Armağanı" nın sanatımıza kimleri kazandırdığı ortada. Yalnız, bu tür yarışmalarda "sanatın bağımsızlığı" ilkesine son derece saygılı olmalı ve bu nokta öncelikle koşullanmalıdır. Seçici kurulun yöntemiyse, tümüyle bir "teknik" konudur. Üyeleri, aykırı yönleri kendilerinin bulup saptar ve giderirler. Nitekim bu yıl kullanılan "rümuz" ilkesinden cayılıp, gelecek kez, yapıtların özgünlüğünün NOTER'ce belgelenmesi düşünülebilir. Bir de, seçici kurul üyelerinin adlarını açıklama-mak gerekli gibi geliyor bana.

— "İkinci Yeni" diye adlandırılan akım epey ırgaladı şiir gördüğümüzü; dolayısıyla, olumlu - olumsuz etkilerini övenler de oldu, yerenler de.. Şiir beğeniniz, inançlarınız açısından nasıl yorumlar, değerlendirirsiniz "İkinci Yeni" yi? Bu akım, belirgin bir acun, yaşam görüşünü önermediğine, eylemsel işlev kaygısı gütmeye göre; günümüz Türkiye'sinin yazın evrenindeki varlık nedenleri, sığınakları neler olabilir?

— "İkinci Yeni" şiir akımı için kişisel kanımı, beğenimi sormakla, bireysel düşünüyeye dönüştüğünüzü ya da öylesine bir anlam çıkarmama beklediğinizi sanmıyorum. Düşünce katında her sav, toplumsal bir yansımadır. Bu genel kaniya dayanarak diyebilirim ki; 2. Yeni üstüne övgü ve yergiler, toplumun yapısı iyi incelenirse görülür ki; birbirine karşı değerler karmaşasındaki toplum ortamımız, çoğunlukla billsizliği, sanatsal olgulara aldırmaşlığı yansıtır. 1950'de ülke - ulus yönetiminin eldeğiştirmesiyle başlayan "kamu moral" i, kısa bir süre sonra yeniden yıkılıverdi. Hele köksüz katlardaki tez zengin olma çabaları, daha da yozlaştırdı sanat, bilim ortamımızı. O günlerin gözde müzikçilerinden, ozanlarından hangisi erişebildi günümüze?

Şuna da değineyim: GARIP şiirinin kötü taklitçileri, öze inememiş o akımla başede-meyip yitiverdiler. İşte, tüm bu kargaşayı, bu yaban otlarını arıtip, şiirin sanatsal o-nurunu, gücünü 2. Yeni sağladı denebilir. Teknikte, dilde, duyguda, özde ve insanı ele alıştır, 2. Yeni'nin başardıkları her zaman sanatın ana - öge'leri olarak kalacaktır bence. Bir bakıma, kendini yeniden buluş-tur bu; şiirimizin günümüzdeki varlığı da bu akımla ulaşmıştır doruğuna..

— Toplumcu, gerçekçi, eylemcilik sa-vıyla yeni bir akımı türetmek, yaymak çabasında olan yetenekli genç ozanlarımız da var, izliyorsunuzdur. Ne ki, bu yeni sanat gönüllerinin çıkışları özgün, ilginç, somut-ça tutarlı bir dayanaktan yoksun henüz.. Giderek, 1940 kuşağından kimi ozanlarımız bile başkaldırdılar bu "yeni toplumcu-luk" gösterisine! Sizce şiir, bir ulusun do-ğal gelişimini ne oranda, hangi yordamlarla etkileyebilir. Hele bu özen, alabildiğine geri kalmış, bilimsiz bir toplum adına de-nenirse?

— Sözkonusu ettiğiniz akımı da, bu çabanın öncülerini de izliyorum elbet. Bence, şiirlerinin yapısal özelliği 2. Yeni'ciler-den pek ayrılmış değil. Toplumcu ve eylem-ci olduklarına gelince, bu salt kendilerine özgü bir sav. Ortaya konulan işler, bu konuda kesin yargılara varabilmemiz için çok yetersiz. Üstelik, aynı kuşaktan gelmelerine, aynı hamurlarla yoğrulmalarına karşın, bir önceki arkadaşlarını "gerici"likle suçlamaları dürüstçe bir davranış değil. "İkinci Yeni" aşaması olmasaydı şu şiirlerini kurabilirler miydi acaba? Ayrıca, 2. Yeni'den birkaç ozan koğuşurmaya uğradı, kitapları toplatıldı, cezaevlerine düşenleri bile var; bu yeni eylemde olanların bu tür "belâ" lara uğramayışını nasıl yorumlamalı?

— Yazı sanatlarıyla ilgili kimi dostlar, "plastik" sanatlara eğilmiyorlar pek. Oysa Batı'da; Yontucuya Öykücü, Ressama Şair, Mimarla Eleştirici, Müzikçiyse Seramikçi kolkola.. Bizdeki bu kopuntunun ana nedenlerini nasıl yorumlarsınız?

— Yazı sanatlarında kullanılan bir dil var; iyi de söylene, kötü de söylene, a-

Eşlerinin Gözüyle: SANATÇILARIMIZ

ENGİN UĞURLU'nun Gözüyle Halim Uğurlu

Boyu benden uzun mu? Evet, Esmerimsi ve her davranışıyla candan. İyiri gözleriyle. Telâssüz bir kıpırtı içinde hep, Kolları püsküllü giysisiyle kadifelenmiş. Bulanık izdüşümü cama vuruyor; Rumelihisarı'ndaki o katmerli evlerinin yazıt özleyen balkon kapısı önlerindekiyiz. Dizelere sığmaz bir turuncu - mor çatana geçiyor, yaygarasız.. Tuluy'un yaramazlıkları hep böyle gülümsetici midir? Tüm ekenek dopdoluluğunu hiç de belirgin kılmadan sürdürüyor söyleşisini; sorucukları yanıtlarken de öyle: yapmacıksız, böhürsüz, dengeli... Öyle de güzel midye dobnası yaparmış ki! Belki de bir haziran cumartesinde tadarız, Eşiyle olabildiğince doğal, uygarca bir sevgi, saygı bitişikliğindedeler. Ya o sevimli kahkahasızlığı? Rakıya var azıcık. Ve şöminede kış - kıyamet çatlattı. Babür de geldi; hırçın bir çelebi o. Delikanlılığın eşiği iste.. Şu evcil düzenlerinin beşenli, rahat kurgusunda göz nuru - elemeği - alınteri tezce ışılıyor Engin reisini... (REİS ünlemine kazar mıydı acaba?) Konukluk bitimi "eyvallahırken", kişi yepyeni bir gerçek dost edinmenin mutluluğuyla yüklü.. Ha, ekmeden geçmiyeyim: parmakları okçıl, upuzun ve piyona nerde?

NİL METEOĞLU

— Hemencecik şunu sorayım: Bir sanatçıya ekli yaşamının güçlükleri nelerdir sizce? Ve de bunları giderebilmenin somut yolları?

— Sanatçı kişilerle hayatın bölüşülmesi kolay olur mu hiç? Akıllamaz kaprisleri, sertlikleri yoktur pek Halim'in. Seyrek de olsa, bazı bunalmalarında, çocuklarının da katkısıyla ona değişikçe bir yakınlık gösterir ve özellikle müzik yardımıyla dinlendiririz. Üstüne varmamak en usluca davranıştır. Şiir sancıları tutar sık sık. Bu dönemlerinde sanat çevrelerine daha bir bağlanır. En önemli işlerimiz bile yüzüstü kalır bu ara.. O'na danışmadan kimselere söz veremem: Genel programını altüst edebilirim çekingenliğiyle...

— Birlikte yaşamaya girişirken, eşinizin şair oluşu da bir etken miydi?

— 1953'lerde İSTANBUL EKSPRES gazetesinde hikâyeler yazıyordum. Halim'

paçık.. Plâstik sanatlardaki "dil" ise apayrısı. Bu bakımdan ortak anlaşma zorlaşıyor. Evet, plâstik sanatların "genel dil" ine karşın onları gereğince anlayıp çözümlenmek bir kültür ve uğraş işi. Üşengeç kişilerse bu külfete katlanamıyorlar. Anlar geçinenlerse, uzakta kalanlardan daha zararlı. Diyeceğim, özel bir eğitim gerektiriyor bu alanlarda söz sahibi olabilmek.. Oysa, yazı sanatlarındaki "dil", gündelik hayatımızın en geçerli ögesi. Ben şimdideğün, şiir yazmamış bir kişi bile tanımadım.

— Şiir serüveniniz içinde, şu an en sadığınız en ilginç olaylardan biri?

— Şiirden daha ilginç bir olayı, şiir adına anımsamıyorum.

— Yeni tasarılarınız, ya da girişimleriniz?

— Destan üzerine geniş bir tasarım var; bu yönde çalışmalarım da oldu. Yayınlayıp yayınlamamakta bir karara varamadım. Son şiirlerimi kapsayan yeni bir betiğim baskıda.

le tanışınca sanat evrenimin daha genişlediği kanısına vararak, evlenmekte bir sakınca görmedim. O yıllarda, onun da şiirleri yayımlanıyordu. Kitabımı da okudum; gerçek bir sanatçıydı bence.. İşte bu etkilennememin sonucu da 18 yıllık evliliğimiz!

— Gerek kişiliğine, gerekse sanatına hangi katkılarda bulunduğunuz kanısında siziz? Ve onun da sizin kişiliğinize olumlu katkıları neler olabilmıştır?

— Sanatına tüm olarak saygı, sevgi beslerim; aşamalı bir yaratıcıdır o. Kişisel sorunlarını tutturmadan "humaine" kaygıyla davrandığından, şiirlerini özellikle severim.

— Eşinizin çok yönlü bir çalışma ortamı var. Bu bağuntular çoğu kez sizden kopukluğuna neden olmuyor mu? Onun öbür uğraşlarındaki bu gibi aykırılıklar üstüne ne düşünüyorsunuz? Zorunlu olmasa da, sanatçının arasına bir yalnızcağı, kendinceleşme geçmesi doğru değil mi sizce?

— Gerek sosyal ilişkiler, gerekse kendi uğraşları olarak Halim, dopdolu bir insandır. Yurtdışı gezilerinde de bizlerden hiç uzak kalmaz. Yurtdindeyse, 18 yıldır, 25 günü doldurabilecek ayrılığımız olmadı. Sanatçının bir yalnızlığa ara sıra göçmesini de doğal buluyorum. Öyle bir gereksinmesini sezince hiç zorluk çıkartmam. Aslında o, geceyarısından sonra kapanır sanat evrenine; o zaman da ortalıkta kimsecikler yoktur zaten...

— Herhangi bir sanat dalında çalışma tutkunuz oldu mu? Ya da özellikle ilgi duyduğunuz? Çocuklarınızın sanata eğilimleri?

— Evet, hikâyeye yazardım; epeydir ara vermeme karşın yine de bırakmış değilim. Klâsik Batı müziğini çok sever ve çalarım. Cemal Reşit Rey'den piyano dersleri almıştım bir süre. Çocuklarımıza gelince: Babür, toplumsal şiir üzerine denemeler yapıyor; Tuluy ise, Konservatuar'ın piyano bölümünde öğrenci.

— Eşinizi eleştirmek zorunda kalsaydınız?

"Uğurlu"lar

— Çok titizdir. Mum gibi hazırladığınız evi, o gelmeden bir kez daha gözden geçirmelisiniz. Dost sohbetlerinde de karmaşık konuşmalara hiç katlanamaz; biri konuşurken, öbürleri dinlemelidir ille de.. Çiçek sevgisi yüzünden - eğer onlara gereğince bakmamışsam - rahatça kavga edebilir. Ama en uzun dargınlığı da 1 saati aşmaz! Bizbizeyken bile, traş olmadan, giyinip kuşanmadan sofraya oturmaz... Herkesin görevinde sorumlu olmasını, aksatmamasını ister.

— Pekî, ya ilginç, erdemsel niteliklerini belirtmeniz gerekse?

— Evine, işine, sözüne çok bağlıdır. Hiç kin gütmmez. Her tabakadan dostları vardır. Düzgün konuşmaya tutkundur. Bilmediği herşeyi öğrenmek ister. Şiirlerini geceleri yüksek sesle, belki 20 - 30 kez okur; şaşırtır bizi..

— Dilinizin ucuna geliveren bir şiiri?

— Bana adadığı bir şiiri var: Haziranım. Sonu şöyledir :

*Ben işte ben bu sarhoşluk dünyasında /
En uzak yıldızları başucuna / Lambalar diyerek asacağım / Uçsuz bucaksız bir düş içinde / Öyle geniş öyle mutlu öyle uzun / Unutarak iki insan oluşumuzun / Birliğine varacağım Haziranım,*

— Şunca yıllık birlikteliğinizden ilginç bir anı?

— 1960 yılında bir trafik kazası geçirdik ve Babür'ün ayak kemiği çatladı. Ben o zaman tüm suç Halim'de bulmuştum. Sonradan mahkeme sonuçlanınca onun % 100 suçsuz olduğu anlaşıldı. Bu olaydan dolayı hâlâ takılır bana: "Senin hak-hukuk anlayışın mahkemece tescil edilmiştir" diye.

— Bu söyleşimize başkaca eklemek istedikleriniz?

— Halim'in sanatçı kişiliği annesinden gelmedi bence. O tertemiz Anadolu kadını, sohbetlerimizde ille de durur durur bir "dörtlük" okur ya da sözlerini birkaç dize ile süslerdi.. Nur içinde yatsın.

YENİ ŞİİRİMİZİN İNSANLARI

Celâl Çumralı

8

Arif Damar ile Berin Taşan'da haykırış yerini fısıltıya bırakır. Ama bu fısıltının yankısında sürekli bir derinlik, daha inandırıcı bir etki vardır. Toplum için sanat dendi mi yüksek seste ya da iri sözlerle konuşması beklenir Ozanın. Bilince seslenebilmek için bağırarak; Devrimci bir koşul sayılır onlara göre. Damar ve Taşan'da alçak sesler bilincimizi ya da usumuzu birdenbire allak bullak etmezler, çarpışlarını geç sezinleriz, ama bu sesler içimize sonradan kor, kor düşürerek içimize :

Kedî Akl'ından :

.....
Kaç kapının önünde bekledim durdum
Kaç güneşten eli boş çevrildim geri
Bir ateş böceğiyim aysız gecede
Bir çağrırım işitin geleceklerden

Balıkçılar tanıdım ıssız koylarda
Boya karıyorlardı çam kabuğundan
Balıkçılar tanıdım ıssız koylarda
Boya karıyorlardı göklerden sudan

Bir çağrırım işitin geleceklerden
Muştuyum hiç olmazsa aydınlıklardan
Bizim göklerimiz de çoğalır bir gün
Bir gün gelir toprağın suya aşkından

(Ben Beni'den)

.....
Mavi zambak dereotu yağmur bulutu
Tarla kuşu ak gül
Göklerdeki başıboş kıvanç elimizin kolumuzun gücü
Gören gözlerimiz tez ayağımız
Kala kalır

(Boş'tan)

.....
Bana eğreti duvarından
Kenan bizim Kenan Sarı Kenan
Sarılığı kalmamış Sarı Kenan

.....
Aferin Sarı Kenan
Varı yoğu oyuncaktan

.....
Yüreği üç parçadan
Karısı kızı bir de oğlundan

(Oyuncakçı Kenan'dan)

Analar çocukları nasıl güldürüyorsunuz
Nasıl yaz gökleri gibi böyle
Durgun sular iyi çağlar gibi

(Analar'dan)

Saat Sekizi Geç Vurdu'dan :

Pascal Boşluğu

Karşıydık ak alınımıza vurulurdu kana savaşa bakır çalığına karşı
Cılız yarın daha çocuklar emzikli kadınlar yağmalanırken
Mutlu düzen yağmalanırken ötelerin saklısı yağmalanırken
Karşıydık

Tek tek yakıyorlardı biliyorduk
Birliktî yapılı adamları geçen çağların
Da da
Tanıktılar

Taş gibi son geceleri yüreklerimize oturmuştu son bekledikleri
Kırıyorduk benzemiyorduk
Kırıyordu parmakları çok insanın
Bakır çalığına içinden pazarlıklı nehir diplerine benzemiyorduk

Ben buralardayım hey vurula vuruşa
Seçiyorum sizleri işte
Onların içinden karaların sarmaşıkların
Çevrenizde Pascal çocukları

Vursalar bir damla kanım akmaz
Şimdilerde vursalar

Şiirin hası iyisi nasılda belli oluyor; öykü kipi kullanıldığı halde şiir bir an bile düzyazı'ya kaçmamış, iyi ozanın elinde olduğu için kaçmamış

Abi Kuş'tan :

Sokak

Önce yağın kara gülümsedi
Kaçtı sonra yalın ayak çocuklar
Dikildi durdu işsiz bir
Çıkardı güneşi ceplerinden

Kadını kursağına girmedi
Kaç gündür sıcak bir şey
Ta Sivas'taki çorbasını
Uzattı bir hasta yattığı yerden

Oda soğuk
Kapı aralıktı
Bir bebek öğrendi karanlığı
Bir uçurtma tellere takılırken

Ötesi kolay

Ey yıldız
Ey uzak
Çok uzak yıldız
Işığın bizi buldu ya
Sen ona bak
Yarın gibi
Yarın yarın yarın

Kara

İşsiz önünde
Bir beyaz kâğıt
Durmadan
Karanıyor

Bu çok değerli betikten Abi Kuş'u, Uzun ovalar çin çindî'yi, Dayanılmaz'ı sunamadığım için üzgünüm.

k

Berin Taşan'ın şiirlerinde öz: Adalet, Barış, Kardeşçe yaşamak sevini.

Ellerim Gözlerim Yüreğim'den :

Bir nanelere bir söğüt dallarına bir ekinlere bak
Gün ısıyor mu dersiniz
Köprüden yavaş yavaş
Buğday arabaları geçiyordu
Motorun peşindeki buğday yüklü araba
Köprüyü yıkıyordu ki dağlar
Süleyman küreğe dayanıp baktı
Suyun vakti ha doldu ha dolacak
Nasıl döne döne nasıl toprakta sorula sorula
Gidip Elaşan'daki pancarı doğrultacak
Çakal harkının suyu dip köye varmaz ama
Keşiğimde akan suyu çevirdi diye
Gidip İbrahim Süleymanı vuracak
Su aktığına pişman buğday sarardığına
Süleyman harka uzanmış kalk desende kalkamaz
Suyu bir tutan olur pancarı çeken olur
Lâkin küçük Zühreyi kimse inandıramaz

(Elaşan köprüsünden geçemem'den)

SERGİLER

★

Etem Olgunil

ÖMER ULUÇ

Orta kuşağın bu özgün sanatçısı, son yapıtlarını GALERİ I'de sergiledi. 45 tablolu bu gösteride, tümü de non-figüratif çalışmalar yer alıyordu. Bu kez - öncekilerden ayrımlı olarak - özellikler, değişimler vardı Uluç'un resimlerinde: Yine sogan renkleri yoğunluğuna karşın, tekdüzelikten bir arınış var. Ayrıca, sıcak renkleri de deniyor seyrekçe; o kıymetli leke düzeni içinde ilginç bileşimlere varıyor. AK-KARA'larındaki dengesel yapıya da aynı motifel eğilimlerini uygulamış. Ne ki, bunlar - renkli duyurum güçleri olmadığından - cılızlaşıyor tüm sergi yoğunluğunda, bir "desen" niteliğine bürünüyor giderek. Çoğu, "çerçevesiz tablo" tutkunlarının pek ısınmayacağı türden. Alabildiğine özgür bir "biçimsel estetik" i

Desen : Ömer Uluç.

yanıtımsalar da, alışılmadık güzelleme özeninin, duyarlılığının soylu ürünleri; uğraşına saygılı bir kişinin ULUÇÇA gelişim konağı, delikanlılığı...

AYHAN KURTOĞLU

20'yi aşkın bu yapıtların oluşumunda, doğa ürünü "plastik" biçimlerin kişiselce tümlenip güzellemesiyle yetinilmiş. Ama sanatçı, bu ilginç çabasında özdeksel seçimi yaparken, ille de kendi görüş açısına yakın bir yenileme yöntemi güdüyor: Devrim öğesi ve yontu izlenimini ille de verebilmek... Öyle ki, kimi işlerinde Giacometti'yi andıran insancıl kıpırdanışlar, hiç de bir "özgün yontu" yu aratmıyor. Bay Kurtuluş, bu bildik alanda önemli, şartıcı bir yenilik, bambaşka sunama olsa da; titiz işçiliğinin, elindeki gereç olanaklarının ustaca tümlenip bir olumlu anlam gücüne erdiği çok başarılı, uğraş tutkusu sürdüğünce, adını, başarılarını sık sık a-nacağız elbet..

KAINAT (BARKAN) PAJONK

Katkıda bulunduğu sergileri saymazsak, anıadığımızca üçüncü özel sergisi bu Bn. Pajonk'un. Önceki gösterilerinde "akademik" çalışma ürünleri ağır basıyordu; bu kez, - belki de - gerçek kişiliği, sanatsal gücüyle ikten karşılaşıyoruz: Tüm etkilerden arınmış, doğru bildiğini söyleyen, soylu sanatın geçerli tutamaklarını kavramış, olgunluğun eşisindeki bir ressam.. 25 yapıtı sunuyor; çoğu dört avuçlu kadar... Ve büyücek boyutlara yöneldiğindeki sürçmelerini, dengesel afillamalarını bu ufak çaptaki tutarlılığı ört-bas ediyor! Sanatçının "figür" e eğilimini önceden de biliyorduk ya; bu kez, onda görmeye alışmadığımız bir yöneme eğiliyor: Figür'ü

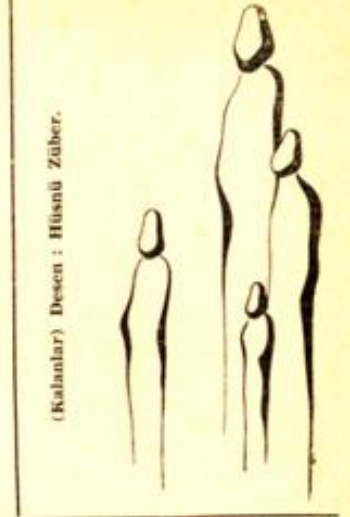
nakışlamak! Bedri ve Eren E-yüboğlu da bu özenle yıllar yılı çalıştılar; sonuç, nakışın figür-lenmesi oluverdi.. İşte, Kainat B. Pajonk da bu sanatsal "sırat köprüsünde" şimdileri; dileriz ülkesinin, ulusunun resme yakın olanaklarını daha bilinçlice, daha ustaca kullana...

CEM KABAAĞAÇ

Epeydir görünürlerde yoktu CEM; eski ve salt soyut çalışmalarının hangi aşamaya, niteliğe, yordama erdiğini merak ediyorduk. Bu kez GALERİ I'deki sergisinde çok zengin bir yapıt birikimi sunuyor; irili ufaklı tam 50 tablo! Bunların tümünü aynı çizgide değerlendirebilmek, bir genelleme yapabilen olanaksız; niyesi de, sanatçının yapıtlarını 3 ayrı bölüme, ama yanyana yakıştırmayı: Desenler, figüratif ve nonfigüratif yapıdaki "boyalı" lar. Yine de şu tanımla özelli-yebiliriz yeni CEM'in ressamca tutumunu: Yıllar öncesi denediklerinde savruk, karmaşık, rasgele bir yöntemle oluşturuyordu çalışma ürünlerini. Eh, bu tutumuyla da belirgin bir "kişilik" i yoktu denebilir. Oysa şimdileri, tüm bağımlı özenler, akademik bilgiler, yasalar dışında, çok olgun, ilginç, dipdiri bir kişiliğe erivermiş. bilinçli deneyler, didinmeler sonucu. Renkli tutkusu da olumlu, dengeli bir istif düzeyinde - daha bir işiyor; doğasal, toplumsal durumların, oluşumların sanatsal açarını kurcalayıp sezdirerek.

İŞ BANKASI'NIN ÖZEL KOLLEKSİYONUNDAN SEÇMELER

Türkiye İş Bankası, son aylarda, KÜLTÜR, SANAT ürünlerine özellikle eğilir, bunları yaymak, duyurmak, göstermek için yoğun çabalar harcar oldu.

(Kainatlar) Desen : Hüsnü Zuber.

Bu övülesi tutumunda, titiz sanatçı dostumuz şair Ümit Yaşar OĞUZCAN'ın, bankanın "kültür danışmanlığı" na atanmasında da epey etkinliği olsa gerek. Yıllar yılı küçük - büyük boyutlarda, önemli - önemsiz konularda türlü yayınları sürdüren banka ilgilileri şimdi daha tutarlı, daha özgün yeni bir atılıma yöneliyorlar. Tüm iyi dileklerimizle kutlar, sürüp gitmesini dileriz.

Bankanın kültür yayınları ötesinde yeni ve çok ilginç bir gösterisine tanık olduk geçenlerde: Şimdiye değin en seçkin ressamlarımızdan derledikleri koleksiyonlarını topluca sergilediler Beyoğlu Sanat Galerisi'nde. Tablolar 5 ayrı salonu da dolduracak nicelikteydi. Çoğu yitmiş ya da değerleri saptanmış sanatçılarımızın yapıtları olduğundan, herhangi bir sanatsal eleştirmeye şuracıkta girişmek gereksiz.

Ressam dostumuz Ömer Uluç'un babası Em. Alb. Fuat Uluç, 29 mart'ta vefat etmiştir. Güney'den başsağlıkları.

Memleketimde çocuklar

Karakovuk köyünde çocuklar
Suya girerlerken gördüm
Simsiyah çırpıçplak

Fener kayahklarında çocuklar
Ben en sarışınımı tuttum
Bıraksam atlayacaklar

Ulus Meydanında çocuklar
İzci elbiseleriyle gördüm
Durmuş heykele bakıyorlar

Konak meydanında çocuklar
Elleri mosmor yüzleri mosmor
Tranvay bekliyorlar

Elaşlan köprüsünde çocuklar
Katil ırmak niye böyle akıyon
Gelgiraşlı Süleymanı vurmuşlar
Kim bu kadar yorgun
Kim bu kadar mahzun
Eğilmiş suya bakıyorlar

Memleketimin her yanında çocuklar
Biraz süt biraz uyku
Sarılmış memelerine annelerinin
Bırakmıyorlar

Aydın kişi

Bir çimen dağlarındaki karı düşündüm
Bir Zehranın parmaklarını düşündüm
Çabları çırpıları düşündüm
Üşüdüm büzüldüm dondum
Sonra aydın kişileri düşündüm
Aydın kişileri düşündüm de
Kahroldum

Fuar 1955, Saat yedi buçuktur, Amasyanın ışıkları yanıyor, Yanmak çırağ olmak yalnız bize mi özge; her türden antolojiye alınabilecek güçte şiirlerdir.

Arif Damar ve Berin Taşan'ın şiirlerinde Doğa, İnsan/Toplum ilişkilerini açıklayıcı, yorumlayıcı, bütünleyici birer öğedir, bir yama değildir.

(devam edecek)

Her Sayı Bir Soru

— Bu yıl ilk kez verilen TRT SANAT ÖDÜLLERİ, olağanüstü bir ilgi topladı; yankıları da hâlâ sürüp gidiyor. Sizin bu konuda düşünceleriniz, eleştirileriniz, önerileriniz? Ayrıca, bu tür ödüllerin sanatımızın genel gelişimi bakımından gerçekten etkin olabileceğine inanıyor musunuz?

— Şimdiye değin denenmiş, i. yi niyetlerle uygulanmış ÖDÜLLERİN en tutarlısı TRT'ninki bence. Yararı olabilmesi de, ana-ilke'lerinden sapmamasına bağlı. Seçici kurullarda daha titiz davranılsa, baş ödüllerin, "başarı armağanı" bölüştürülmesine kaçmıyacağı kanısındayım. Ek sorunuza da şöyle yanıtlıyayım: Yarışmaya katılanlar içinde en güçlü, ünlü sanatçılarımızdan çoğu yoktu. Bu çekingenlik önceki "ödüllenen"lerin kof sonuçlarından da gelebilir, yeni bir deneyin olumlu - olumsuz toplamını beklemekten de. Eğer akşamıza, gelecek yılın TRT ödüllünün çok daha ilginç olabileceği kanısındayım. Hele hele, yargıcı kurulların "rapor"ları da açık - seçik duyurulursa!

Nur TÜRETKEN

— Genel olarak TRT'nin açtığı yarışmalara karşı değilim. Fakat dokunacağım yönler de var. Birincisi, jürilerin çoğunu yeterli bulmadım. Hele edebiyat dalındaki jürileri. Örneğin şiir jürisi yürekler acısındır. Sakın ola ki, bu sözünden yarışmaya benim de katıldığım anlamı çıkarılmasın. Katılmadım ve umduğum değişiklikler yapılmazsa, hiçbir zaman katılmıyacağım. İkincisi, ödül adedinin çokluğu, buna karşılık ödül miktarlarının azlığı. TRT ödülleri, kendini bir ödül enflasyonundan kurtarması gerekli bence.

Ümit Yaşar

— TRT bilim, kültür ve sanat ödülleri yarışmaları; kültür, sanat ve düşünce dünyamıza birdenbire bir bolluk, bir canlılık getirmiştir. M. Eğ. Bakanlığının yapması gereken bir olumlu işi. TRT yaptığı ve yapacağı için, bu özerk kuruluşumuzu ne denli kutlasak azdır.

Yarışmanın her dalının, daha sağlam bir gizlilik içinde olması bence zorunlu. Bir de jüri üyelerinin, yarışmanın koşullarını iyi öğrenmeleri sağlanmalıdır.

İlk deneyden elde edilen sonuçlar, beliren ve belirecek olan tepkiler de göz önüne alınarak, daha güven verici bir yarışma düzeni kurulması; kültür, ahlak, sanat ve bilim dünyamız için, benzersiz yararlar sağlayacaktır düşüncesindeyim.

Mehmet SALİHOĞLU

Sanatçının, yapıtları, davranışları, kısacası kişiliği ile, içinde yaşadığı toplumun kültü-

rüne yaptığı katkılardan ötürü ödüle hak kazanması günlük olayların dışına çıkar, çıkmalıdır. Sanatçı, toplumunun öbür kişileri gibi ürün verirken ortaya koyduğu emeği yanında, uzun çalışma yılları sonucu geliştirdiği yeteneğini katar bu işe. Ürünü salt ürün değil, içinde yaşadığı toplumun, çağın aynası, tanığıdır. Bu niteliklere sahip ürün ve yaratıcısı ödüllendirilmelidir. Kuşkusuz, sanatçı için en büyük ödül, özlediği toplum düzeni içinde "halk sanatçısı" olabilmektir. TRT Sanat Ödülleri'nin nitelikleri çok uzaklarındadır yukarıdaki tanımın. Toplum düzenimiz de ama. Bu yüzden ileride gerçek bir toplumsal görev

işlevini yapabilecek bu ödüller olumlu karşılamak mümkündür. Temel açıdan bu görüş kabul edildikten sonra ilk yılın hemen her ödül vermede görülen aksaklıklarına daha bir hoşgörü ile bakılabilir. Yeter ki, işin yargı ile ilgili yanlarındaki aksaklıklardan çok, "şartname" ile ilgili olanları, bu yılın verilerine göre düzeltilebilsin. İlgili alanın içine, öbür dallardan daha çok girdiği için sinema ödüllerinden bir-iki söz edeyim. Bu yıl yarışmaya katılan filmlerin yarısından fazlası ödüllendirildi. Yarışmacıları yüreklenme açısından bu tutum haklı görülse de "nicel" e, "nitel" den fazla yer vermeye götürmemeli. Özellikle 35 mm. ilk

filimler dalında ödülün parasal değeri arttırılmalı. Film yapmak, özellikle iyi film yapmak, iyi şiir yazmak kadar güç. Fakat ondan pahalı bir uğraştır. Bunların dışında söyleyecek sözüm yok pek. İlk yıllar öğrenim yıllarıdır.

Bu ödüllerin sanatımızın genel gelişimi bakımından etkin olabilmelerine gelince, sanat ürünleri tarla ürünü değildir ki, gübresiyle suyu bol olunca, ürün verimli olsun. Ödül, sanatçıya sorumluluğunu hatırlatır. İyi yapıt, ödülle değerlendirilebilir ama, yozlaşmış bir toplumda ödül, yapıtı yüceltmez. Her toplum layık olduğu sanatçıya sahiptir.

Jak ŞALOM

Bağdat Mektubu :

Hangi Yoldan Giderseniz Gidin

M. Ağah ÖNEN

HAVA YOLU İLE BAĞDAT

Başkent Bağdat dört çeşit yolla dünyaya bağlanmıştır. Birincisi ve en yenisi hava yoludur. Bağdat havaalanı 1970'e dek kentin orta yerinde, orta büyüklükte bir alandı. Hergün ülkelerarası sefer yapan çeşitli firmaların uçakları inip kalkan bu iç alan, kentin onbeş kilometre kadar dışında, güneydeki askerî havaalanıyla yer değiştirdi. Şimdi bu yeni alan gerçekten modern kuruluşlarıyla Bağdat'ı iç hatlarla ülkenin belli başlı kentlerine ve dış hatlarıyla bütün dünyaya bağlayan güzel bir hava limanıdır. Gerek Asya, gerek Avrupa yönünden geceleyin yolcular, en az yarım saat havadan bir ışık cennetini hayranlıkla seyrederek. Bu, Dicle'nin iki yanına serilip serpilmiş gece Bağdat'ıdır. Gerçekten bu ünlü başkent, bütün genişliği ve yaygınlığıyla uçaktan eşşi az bulunur bir ışık bahçesi gibidir. Hava limanını başkente bağlayan on beş kilometrelik ana yol, çok iyi aydınlatılmış ve gidış - geliş ayrılmış geniş ve ferah bir geçit olarak kente giren yolcuya ilk olumlu izlenimi yaratır.

DEMİRYOLU BAĞLANTILARI

Irak'ın aşağı yukarı tam ortalarında kurulu başkent Bağ-

dat, üç büyük kente demiryoluyla bağlanmıştır. Birinci Dünya Savaşında kurulmasına girişilen ünlü Musul - Bağdat demiryolu Alman emperyalizminin bir anısı olarak hizmetini sürdürmektedir. Bağdat'ı üç yönde çevresine bağlayan üç demiryolu bağlantısından en işlek olanı Musul - Telköçek - Nusaybin yönündekidir. Irak'ı Suriye ve Türkiye'ye bağlayan bu hat Bağdat'ta halkın (Mahattat-ıl Musul) dediği gar niteliğindeki ana tren istasyonu ile başlar. Ancak işletmecilik o derece ilkel ki, Musul yönüne giden veya o yönden gelen bir trenin kalkmaya da varma saati önceden bir türlü bilinmez. Bu hatla Halep ve Beyrut'a da bağlantısı olan demiryolu işletmeciliği üç ülke arası çorbaya dönen yönetimiyle, serinletici (air - condition) li vagonlarıyla bile ilkelikten kurtulamamıştır.

Bağdat'ı Basra'ya bağlayan güney demiryolu da bu ana gardan kalkan trenlerle daha düzenli bir hat ise de Irak'ın asfalt karayollarında uçarcasına giden dolmuş - taksilerle rekabet edemez hale gelmiştir.

Bağdat'ı kuzey Irak'a bağlayan demiryolu hattı, bir kolu ile Süleymaniye'ye bir kolu ile de Kerkük ve Erbil'e uzanır. Kuzeye kalkan trenlerin istasyonu bir iç hatla ana gara bağlıdır. Bu iç hat Bağ-

dat'ı tam ortasından keser ve Dicle üzerine kurulu bir özel köprüden geçer. Başkent'in içinde asma köprülerle karayollarının üzerinden geçen bu ek demiryolunda sadece Kerkük petrolünü Bağdat'a taşıyan petrol vagonlarından başka tren işlemez gibidir. Başkente ayrı bir özellik katan bu hat, İngiliz sömürsünün çelişkiyle, makinesiyi ve her çeşit teknolojiyle Irak'a bıraktığı bir anıdır.

KARA YOLLARI

Karayolları, Irak petrolünden bol ve ucuza sağlanan asfaltla kaplı ve genel olarak iyi durumdadır. Ancak merkezden sınırlara uzandıkça bozulur. Hemen hemen dört yönden Irak'a giren bir turist ilk iki yüz kilometrelik bağlantı bölümlerinde kötü bir izlenimle karşılaşır. Bir asfalt ülkesinde sınırlı bağlantılarının bu derece bozuk bırakılmış olması dikkati çeker.

Irak'ın karayolu bağlantısı da Bağdat'ta düğümlenir. Güneyde iki kolda, biri Basra'ya, öteki Kerkük - Hille'ye uzanır. Kuzeyde biri Musul'a, öteki çift kolla biri Hanakin - Süleymaniye, öteki Kerkük - Erbil bölgesine uzanır. Irak'ta karayolları boyunca yol işaretleri birçok yerde ihmal edilmiş ise de ülkenin coğrafya özelliği bakımından geniş, virajsız ve düz yollar ulaşımında büyük bir kolaylık ve rahatlık sağlar. Irak'ı Akdeniz'e bağlayan batı karayolu Suriye Çölü'nden geçen dar bir yoldur.

(Sürecek)

Dünlerden Bugünlere...

Bu sayımızdan başlayarak, değişik bir GÜLDESTE türünü sürdüreceğiz. Der-
gimizin 2 sayfasını bu yeni sunuşumuza
ayırarak; birinde, umut verici şiir çalış-
malarıyla ilginizi çeken, çabalarını ö-
nemseydiğimiz, yaygın üne henüz kavu-
şmamış yetenekli ozan adaylarımızın
en seçkin ürünlerini "Bugünlerden Ya-
rınlara" başlığı altında; öbüründe ise,
değerleri saptanmış ünlü ozanlarımızdan
seçmeleri - hiçbir sıra ayrımı gözetmek-
sizin "Dünlerden Bugünlere" başlığı al-
tında sunacağız. Sayfalar biriktirilip de
cillendirse, ilginç bir güldeste kazanıla-
cağı kanısındayız.

KÖROĞLU

Sahlar şahı divan açar
Divan gümbür gümbürleir
Mert dayanır namert kaçar
Meydan gümbür gümbürleir

Yiğit kendini öğende
Oklar menzili döğende
Şesber kalkana değende
Meydan gümbür gümbürleir

Ok atılır kalesinden
Hak saklasın belâsından
Köroğlu'nun narasından
Meydan gümbür gümbürleir

ORHAN VELİ KANIK

KIZILCIK

İlk yemişini bu sene verdi,
Kızılık,
Üç tane;
Bir daha seneye beş tane verir;
Ömür çok,
Bekleriz;
Ne çıkar?

İlahi kızılık!

HAYYAM

NEDEN

O gün başka işin yokmuş ki,
Yetmişiki millet çıkarmış komuşun ortaya,
Bir sürü soy sop çıkarmış komuşun,
Bense, aşk soyuna bağlı doğmuşum sımsıkı.
Bu ayrılık gayrılık neden diye sormuş durmuşum,
Bu müslümanlık, bu gâvurluk neden,
Aşk içinde erimek varken?
— A. Kadir'in yenidile uygulamasından —

YUNUS EMRE

Gelin ey âşıklar gelin bu menzil ırağa benzer
Nazar kıldım şu dünyaya aynı bir tuzağa benzer

Hemen bile dedim gittim bir pirin eteğin tuttum
Nice dürlü günah ettim Kaf gibi bir dağa benzer

Doğru varamadım yâre elim irişmedi pîre
Hele benim yüzüm kare iller yüzü ağa benzer

Çağle derviş Yunus çağla sen özünü Hakka bağla
Ağlarsan kendine ağla günahların çoğa benzer

HALİT FAHRİ OZANSOY

DEDİKODU

Zaman bir böcek gibi sinsi kenarda
Koltukların didikler durur kadifesini,
Hain bir kedi gözü parıldar lâmbalarda.

Şom ağızlar buz gibi üflerken nefesini,
Bir beddua halinde uzatarak sesini
Saat hırıltılarla can çekişir duvarda.

CAHİT KÜLEBİ

NURULLAH ATAÇ'A

Recâî zâde Ekrem bey bile
Yıllarca dillerde dolardı durdu
Bâkiler Nâilliler devrinde
Gelseydi o mülke üstâd olurdu.

En iyi konuşan dilimiz
Hızır gibi boyuna genç olan
Nasıl anlarsa bostancı karpuzdan
Öylece tanıyan şî'rimiz.

Öylece büyüten neslimiz
Hiç bir şeye boyun eğmeden
Görse bâri bizim de devrimiz
Ölmeden.

OKTAY RIFAT

ULUDAĞ SOKAK SATICILARI

Girin satıcılar evimin bülbülleri
Girin girin aydınlık bahçemden içeri
Üzüm satın nar satın armut satın bize
Dağlar görünürken kapıda arduvuzdan
İndirin tüy gibi küfeyi sırtımızdan
Bir elmada bir mevsim dolsun evimize

Ya sen ey karınca taciri gazeteci
Ağzının ucunda bir sap ebeğümeci
Kaylarında macera gözlerinde oyun
Şeytan gibi kaçan yollu bisikletinle
Getir o eski sevincini çocukluğun

Akşamla bacada mavileşince duman
Biten türkü gibi uzaklaşın kapımdan
Kayın ağır ağır gündüzden gecenize
Ey İstanbul ağzıyla mal satan simitçi
Çocukları eşeğine bindiren sütçü
Halil İbrahim bereketi kesenize

Bugünlerden Yarınlara...

AĞLAMAK BULUTLARCA

Gözlerime bulutları doldurdum
Bulutlar ki yüklü gözyaşlarımla
Açsam gözlerimi bir anda boşanacak
İçimde fırtına öncesi bir durgunluk sanki
Gözlerime yaşlarla yüklü bulutları doldurdum
Duvar çekiyorsam da hüsbütün gündüzleri
Bütün gece durmadan ağlıyorum

Umutların en erişilmez noktasına
Bir yanardağ yüreğimle tırmanıyorum
Her damla kan karıştır gözyaşlarıma
Her adımım bilümeyen bir sonsuzluğa koşar
Umutların en erişilmez noktasına tırmanıyorum
En ağır yükü bir ömrün yüklenmiş sırtıma
Bütün gece yazgıma ağlıyorum

Zincire yepyeni halkalar eklenir her an
Yalnız benim değil bu gözyaşları anlıyorum
Daha dağlarca yankılanan haykırımlar var
Karanlık gözlerden süzülen bu ırmaklar
Bu gözyaşları yalnız benim değil anlıyorum
Çağhıyarak koşturur ya denizlere durmadan
Bütün gece bulutlarca ağlıyorum

Avram VENTURA

İKİ EL VE...

I
Sol yönümde kümelenmiş
Topraktan çatlıyan eller
İşliyor
"Yıldız" ismi, "Çiçek" ismini
Boş vakitlerinde

Gel gör ki boş
Yine de bomboş
Öpülesi eller

II
Sağ yönümde
Karanfil parmaklar efendim
Görmesin gözüm
Hiç oğlu hiçleri

K O R O

Ne zaman sarhoş olacak
Türkiyem
Bağbozumunda üzüm üzüm

Yaprak ÇATIKKAŞ

KIRAĞI INMEDEN ÖZET KAÇINCA

ılımlı bir düşeydi hasan ağam
uyandı çalınların en yitilmesini seçti
dededen kalma çörtüğün dibine çömeldi de
işini becerdi rahatladı
kabadayı bir cigara kondurdu dudığına
bir çekti bir indirdi ciğerlerine
buğrına diken döşeseler aldırmazdı gayrı
seçti yitilmesini en çalınların uyandı
ağam hasan düşeydi bir ılımlı,

sarı buzağı mı dolandı durdu obada
diğerinde yeşil ot
bir kaçına bir buruna bir atsineği

ÖZGÜRLÜĞE ŞARKI

Evren yüzündeki aralanmış kapıda
Yekindikçe özgürlük
Sallanan ağaç ve dalında esince
Mavi mavi rüzgâr
Kargalanmış meyveler kara kara
Düşecek toprağa
Islanmışsa toprak toprakça
Ahnterinden suyla
Ezmişse özgürlüğe çömelik
Dizlerin ağrısı
Dinmişse bağında

Kargalanmış meyveler
Bağdaşamaz seninle
Bilirim ben
Senden olan Adem
Yaşayacak özgürece
Bilirsin sen
Sonralara atılmaz bu özlem

İsmet YERGIN

bir konar bir dokunur bir vızıldar usuldan
güneşin yelkovanı sapıtır eylemini
devingenliğini bir çalı dibinde unuttur
ot yeşil diğerinde
obada durdu dolandı mı buzağı sarı,

sıtmalının teki önderimiz eksik dedi utandı
kapı komşusu ilk yabansı baktı suratına
asıktı özünç getirmisti tarladan
arabanın tekerleri boşuna mı döndü durdu
söylemez dilleri güldürmenin
batkın çıktı adam bu yaz da gayrı
suratına baktı yabansı ilk komşusu kapı
utandı dedi eksik önderimiz teki sıtmalının.

Mahir Ersin GERMECİ

DENİZE GİDEN ATILAR

Bürünüverip de Gaugin'in ateşten tuvaline
Altlarında primitif küheylanları
Hey, dediler, heey!.. İrmakleyin.
Denize giden atıllar

Yollar çetindi, yollar diken
Ama yoktu içlerinde hiç
"Yeter artık, yorulduk, yoo!.." diyen
Ülkü yüklüydü heybeleri
Umut dolu birer türküydü dudaklarındaki
Aşkta, özlemde yürekleri
"Nereden geliyoruz? Kimiz? Nereye gidiyoruz?"
Ceylanlarını koşurdular kafalarında bir süre
Ama şaha kalktılar birdenbire
Depremleştiler dörtmala, doludizgin
Ole, dediler, ole!..
Rüzgârleyin
"Denize Giden Atıllar"

Erhan TIGLİ

M. Niyazi Baysan

GECEDE BİRİ

Biri,
Kopuk başak sesini duydu
Bir ikinci ağustos;
Ardından araba sesini,
Kuş sesini,
Saat sesini... derken
Gecenin sonsuzluğunu...

Biri bir çiçek dikmişti baharda
Onun mavice açılışına baktı,
Tuttu çocuklara baktı ötelelerdeki :
—çiçek gibi—
Çocuklar silâhla oynuyordu

Gecede birinin korkusu
Yağmur altında ıslandığını düşündü,
Kurşun altında öldüğünü düşündü,
Biryerler gelmiş olacak ki aklına
Gözlerini büyütüp yere tükürdü;
Gözleri amma da büyük büyüktü!

Tayyibe KARAGÖZ

GİZEMLİ ERDEM

bir içgüdü ötesine battı sızlantı
erindi bıçaklar kana susadı
kevren'li baktı görkemli görkemli
bir salgı koptu düşünüm ötesine

belirgin bir emek verse de ne ki
el açıp yakarmak toprağa
inlemek ardından kuşakça
bir su doğursa oğul sevili
oluk oluk geçerliliğiyle

evren üzerinde bir yöre kevren
çökük çenelerin damak kuruluşu
terleyen bir dil salonda
viski - şampanya yakarlığıyla
bir damla su bekleyişinde

avuç avuç kalker ellerde
çatlamış testilerin nasırları
ve bir sal kopar doğadan
iletim tutkusuyla kevren'e

Ertuğrul OĞUZ

ASSOS (BEHRAMKALE) Athena Tapınağı

— 3 —

SEMİRAY A. EKBERZADE
— Arkeolog —

Edremit körfezinde yer alan Assos'da M. Ö. 2. binde Lelegler oturmakta idi. Şehir M. Ö. 1. binde Aeolis kolonisi olmuş, daha sonraları Lidya ve Pers egemenliğine girmiştir. Sonunda Assos, 334'de Büyük İskender'in, 241'de Bergama'nın, 133 de ise Roma'nın egemenliğini tanımak zorunda kalmıştır.

Athena tapınağının bulunduğu Assos akropolü, yarımada'nın güneyinde yer almaktadır. Halen denizden 234 m. yükseklikte olan akropol, 3. jeolojik devri sonunda körfezin kuzeyindeki volkanik bir yükselme sonunda meydana gelmiştir. Böylece vaktiyle kalker tabakalarıyla örtülü olan saha, yerini trahit taşına bırakmıştır. Bu taş, şehrin yapımında önemli bir rol oynamıştır.

Assos'daki sistematik kazılar Amerikalılar tarafından gerçekleştirilmiştir. 1881'de Boston'lu iki mimar, F. H. Bacon ve V. T. Clarke kazıya başlamışlardır. Kazı, mayıs ayında ekim ayına dek sürmüştür. Kazıya 1882, 1883'de Bacon, Clarke ve Koldewey tarafından devam ettirilmiştir. Bu kez tapınakla Clarke ilgilenmiştir.

Assos Athena tapınağının mimarisi : Genel olarak Assos Athena tapınağı basit, dor nizamında bir tapınaktır. Buna karşın daima yalınlığa eğilimi olan dor nizamında hiçbir tapınakta bulunmayan bir arşitrav frizinin bu tapınakta meydana çıkması çok ilgi çekicidir.

Tapınak kısa taraflarında 6, uzun taraflarında 13 sütuna sahip bir peripterostur. Böyle bir dor nizamında peripteros tapınak tipine arkaik çağda Anadolu'da çok az rastlanmakta olup; ayrıca geç bir örneğine de Bergama'daki Athena tapınağında rastlamaktayız (M. Ö. 250).

Tapınak, batı - doğu yöneltisinde uzanmaktadır. Yapıdaki özelliklerden biri stereobatin mümkün olan noktalarda akropol kayasından meydana gelmesidir. Kaya bazen sella zemini kadar yükselmekte ve sella duvarına doğrudan doğruya temel olmaktadır. Stylobat iki kademeli olup, orthostad bloklarından meydana gelmiştir. Seviye farkı temel doldurularıyla giderilmiştir. Stylobatin genel genişliği ve uzunluğu 14,03 X 30,31 m'dir.

Tapınağın sellasına pronaosdan açılan bir kapı ile giriliyordu. Pronaosun önünde, köşe payelerinin arasında iki sütun yükselmekteydi. Kare tabanlı olan bu sütunların tapınağın uzun taraflarındaki 3. sütun sırasının aynı doğrultuda olması ile tapınağın dış ile pronaos arasındaki ilişki kesintiye uğramamaktadır.

Sellanın gerisinde opistodomos yoktur. Sellanın genişliği ve uzunluğu 6,65 X 17,75 m olup iç bölmesi olmamasına karşın genişliğine göre göze çarpan bir derinliği olması ilgi çekicidir. Sella kapısından girin-

ce mozaik döşemeli dikdörtgen bir saha ile karşılaşmaktadır. Clarke, burada költ heykelinin yer aldığı ve etrafının bir parmaklıkla çevrilmiş olduğunu ileri sürmüştür. Bu mozaik zemin siyah, beyaz renkte mermer paçalardan meydana gel-

miş olup, 5 cm derinlikte bir çimento tabakası içine yerleştirilmişlerdir. Clarke'a göre bu mozaik zemin ile çatının yeniden kiremitle döşenmesi Assos'un siyasal bakımdan en parlak olduğu bir çağa, M. Ö. 4. yüzyıla rastlamaktadır. (Sürecek)

**damlıya
damlıya
damlıya
göl
oluştu**

TÜRKİYE İŞ BANKASI
paranızın... istikbalinizin emniyetidir

TÜRKİYE GARANTI BANKASI A.Ş.

KURULUŞU: 1946

Sermaye ve ihtiyatları yekünü :
YURT İÇİNDE 148 ŞUBE

80.000.000. — lira

TASARRUF MEVDUATINDA HARBİYE VE
FENERBAHÇE'DE TAM KONFORLU APART-
MAN DAİRELERİ VE ZENGİN PARA
İKRAMİYELERİ

GARANTI BANKASI

Güney : 117

olan-biten

- Dergimiz ozan ve yazarların-
dan dostumuz Mehmet Sa-
lihoğlu, bilindiği gibi deneme
türünde üç ayrı denemesile
üç ödül kazandı. Ödüllenen
denemeleri şunlar: 1 — Sol-
culuk, Yobazlık ve Atatürk-
çülük Üstüne, 2 — Kendin-
den Vermek, 3 — Halk Ger-
çeği ve Halkçı Sanat.
Salihoğlu'nun bu, ilk dene-
me başarısı değildir. İlk de-
neme ödülünü, TDK'nun 1955
te açtığı "Öz Türkçenin Sa-
vunulması" konulu bir ya-
rışmada birincilik ödülü ka-
zanmıştı. Öte yandan sanat-
çı, 1967 Yunus Nadî Ödülü
Yarışması'nda da (Türk di-
linin zaman içindeki gelişi-
mi ve öz türkçenin savunul-
ması üzerine) "Işıklanan Ül-

k. güney'e,

"doğa yatası" bu! bir yaşam boyu
tutsağındayız. bekliyeceğiz "göl, ma-
ya tutar!" belki... şir betiği hazır, bir
örneğin görmedikçe, önemlisi -evet-
denmedikçe y a z ı n ı l a n a m a z :
roman üzerine ve de öteki sorunlarda
kusunuz boşuna... yeni bulunağınızı
bilmedikçe size yazamıyacağım, siz-
den bekliyeceğim.

en iyi duyularımla...

oğuz sami serza

ke" adlı deneme ve inceleme
kitabı ile derece almıştı.
Başarılarından dolayı değer-
li dostumuzu bir kez daha
kutlarız.

- Uluslararası FIJET'e bağlı
bir kuruluş olan ATURJET
- Türkiye Turizm Yazarları
ve Gazetecileri Turizm ve
Tanıtma Derneği'nin genel
kurul toplantısı 6 martta ya-
pıldı ve yönetim kuruluna :
Hasene Ilgaz (başkan), Ke-
rim Kanok (2. başkan), Ha-
lim Uğurlu (gn. sekreter),
Vahap Okay (sayman), Atif
Özbilen, Aziz Uçtay ve Ce-
malettin Işın (üye) seçildi-
ler.
- Türk yazınında "Hecenin Beş
Şairlerinden" biri olarak bi-
linen HALİT FAHRİ OZAN-
SOY'dan sonra, geçtiğimiz
ay içinde tanınmış gazeteci
ve tiyatro yazarı CEVAD
FEHMİ BAŞKUT'u, gazete-
ci ve yazar Falih Rifki A-
tay'ı ve ozan Salih Zeki Ak-
tay'ı da yitirdik.
- Bu sayımızı hazırladıktan
sonra, Metin Eloğlu dostu-
muz, kimi rahatsızları nede-
nile ve 15 gün süreyle Orta-
köy Şifa Yurdu'nda dinlene-
cektir. Aramızda tezce gör-
mek umuduyla bizlerden
geçmiş olsunlar...

bütün
tasarruflarınız
için

HER YERDE HER ZAMAN
TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ZİRAAT BANKASI

Güney : 118

Basın 60059 — A — 20178

AMBULANS SERVİS
47 77 44

YAKININIZ — YAKINIMIZDIR

Hastalarınıza karşı sizin kadar hassasız.
Dr. Sedat Pınar'ın mesuliyetinde ilk yardım teçhizatlı
ÖZEL AMBULANS'larımız hizmetinizdedir.

Güney : 119

- YUGOSLAVYA'dan (Bayram İbrahim ROGOVALI)
Mart'ın ilk günlerinde, "Yugokonzert" in çağrısı üzerine
Türk şarkıcısı ZALİHA ÖZGEN, "Erköse" orkestrası eşli-
ğinde konserler vermek üzere Yugoslavya'ya geldi. İlk kon-
seri Başkent Belgrad'ta idi. Bunu Kraguyevaç, Priştine ve
Prizren'deki konserleri izledi. Sanatçı; Prizren'den sonra
Titograd, Sarayevo ve Ulçin'de de konserlerini yineliyecek.
Zaliha Özgen; İstanbul, Anadolu, Azarî ve Rumeli türkü-
lerinden başka örneğin- "Nişka Banya" gibi, Sırp dilinden
de şarkılar okudu, Erköse Yedilisi eşliğindeki konserler
Yugoslav basınında övüldü. Tan Gazetesi'ni de onurlandı-
ran sanatçıyı, gazetenin başyazarı ve sorumlu yönetmeni
Süleyman Brina karşıladı. Aynı günün akşamı, Priştine'de
Türk Kültür ve Güzel Sanatlar Derneği GERÇEK, "Bonjur
Otel Dansing" de ve sonraki gün Prizren'de Türk Kültür
ve Güzel Sanatlar Derneği DOĞRU YOL ve Prizren Be-
lediyesi tarafından ortaklaşa bir kokteyl verildi.

güney güney güney güney güney güney